

In overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland” en „Rotterdamsche Lloyd” wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opggericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGDIENST . . . . . TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie” en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %.

zeld z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: De nieuwe Commandant van de Zeemacht in Ned.-Indië. — Feuilleton. — De Jaarvergadering van „Oost en West”. — Opmerkingen over Ziekenverpleging in Ned. O.-I. — „Boeatan”. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inlandsche Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Meded. — Mutaties van 6 tot 13 Juni 1923.

Voor de Tropen
is het beroemde merk
„His Master's Voice”
GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.
De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.
ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

De nieuwe Commandant van de Zeemacht in Ned.-Indië.
„Ik zou graag m'n grijze haren nog willen geven voor 'n kop van vijf-entwintig jaar, teneinde de belangen van de Marine in Nederlandsch Indië te blijven dienen. Want die Marine heeft wel degelijk perspectieven”!.....
..... en toen Vice Admiraal Umbgrove, de commandant van de Zeemacht in Nederlandsch In-

PIERRE MATVELD
COIFFEUR POUR DAMES
Nouveauté Parfums espagnols
„Myrurgia”
PASSAGE 13 - LA HAYE - TEL. 1606

Maakt Uwe tochten en reizen op een
Harley-Davidson
's werelds eerste Motorrijwiel
en gij zult van Uwe vakantie de aangenaamste herinneringen bewaren

dië, in de zitting van den Volksraad van 8 Juli 1921 deze woorden sprak, was er iets van verontwaardiging in de stem van den admiraal... omdat men had durven onderstaan z'n hoogste goed aan te randen. Hij, de chef, het hoofd, de commandant van de Nederlandsche zeemacht in Nederlandsch Indië, had moeten hooren hoe een „loyaal” ambtenaar, hooftambtenaar beter gezegd, lid van den Volksraad, had opgemerkt: „Er zit in onze Marine in Nederlandsch Indië geen perspectief”!...
Nog zien we hem staan in de „regeringsbank”; 't was bij de behandeling der Marinebe-

A B M
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHE
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

BEZUIDENHOUT-GARAGE
Telefoon B. 344
Luxe Auto Verhuur-Inrichting
Nette Bediening • Billijke Prijzen
Bezuidenhout 42

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Firma A. NIJLAND - Almelo
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
levert U doelmatige
UITZETTEN EN UITRUSTINGEN
Wij leveren ook bij elke hoeveelheid
BED-, TAFELINNENS, HUISSH. GOEDEREN, ENZ.
Zichtzendingen ook naar de Tropen op iedere
aanvraag franco.

Firma HILBRINK
Westeinde 29 Den Haag
t. o. Engelsche Legatie

**Nieuwe Fransche en
Engelsche Stoffen**
Verlaagde Prijzen

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan
de hoogste eischen- van hygiëne
en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DEN HAAG
VB
N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 Tel. Marnix 3820

**Brood - Beschuit
Banket**

Geregelde bezorging in alle wijken van DEN HAAG,
SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.

Drogisterij „DE SALAK”
Molenstraat 67 hoek Prinsstraat
Telefoon H. 2849

Het betrouwbaarste en goedkoopste adres
Indische Geneesmiddelen

grooting. 't Hinderde Umbgrove, dat men, zij het ook onbevooroordeeld, een zoo onjuiste meening had uitgesproken, als zou hij de Marine in Indië elk perspectief worden gemist. In zijn antwoord keek de admiraal den assistent-resident, die de grievende opmerking gemaakt had, eens recht in de oogen en toen luide het, in korte van absolute overtuiging sprekende zinnen:

„Neen, daar behoeft geen reden te bestaan voor het pessimisme van den heer van der Jagt. Zeker, ik weet het, onze „Tromp” heeft weinig gevechtswaarde meer; de Jagers, die we hier hebben, baren mij veel zorgen. Maar krijgen we hier niet steeds meer duikboten? Hebben we hier niet een militair gedruide, uitnemenden maritiemen vliegdienst? Hebben we niet onlangs bij een gedeelte van Java oefeningen gehouden, waaraan alle beschikbare krachten hebben medegewerkt en die een goed resultaat hebben opgeleverd? Zijn er geen perspectieven? Er bestaat in het marineleger inderdaad momenteel een zekere matheid. Maar wanneer men in openbare lichamen, als deze Volksraad is, gaat spreken over gebrek aan perspectief, dan bevordert men die matheid.

Ik zou graag m'n grijze haren willen geven.....”

De groote stilte, waarmede die eerlijke, maar scherp-verwijtende peroratie was aangehoord, sloeg aan het einde om in een krachtig applaus en in een herhaald: bravo! van de zijde der Volksraadsleden.

De heer Van der Jagt, toen nog assistent-resident van Modjokerto, was overtuigd!...

De Staatscourant van Vrijdagavond j.l. heeft het besluit geslagen, waarbij Schout-bij-Nacht, A. F. Gooszen, chef van den Marinestaf, benoemd is tot commandant van de Zeemacht in Nederlandsch Indië, als opvolger van Vice Admiraal W. J. G. Umbgrove, wien als zoodanig eervol ontslag werd verleend... en het zal de taak van den nieuwen commandant in Indië zijn de perspectieven in de Indische Marine verder tot openbaring te brengen.

Die taak is den heer Gooszen volkomen toever-

Feuilleton.

**Wat er al 300 gemaakt kan worden van
Bamboe, Palmen en andere
Indische Gewassen**

door
M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

Wanneer wij hier bamboe het eerst noemen, dan is dit om de doodeenvoudige reden, dat men nu eenmaal nooit twee woorden tegelijkertijd kan uitspreken; ware dit wel mogelijk, dan zouden wij bamboe en palmen zeker niet op elkaar laten volgen. Beide gewassen toch spelen in het maatschappelijke leven en de huishouding van den inlander eene even groote en daarbij allereerst rol, zoodat men zich Indië haast niet zonder beiden zoude kunnen denken, niet alleen van binnen, maar ook van buiten.

De palmen toch zijn voor Indië, wat de berk en de den voor het Noorden, de beuk en de eik voor de gematigde luchtstreek beteekenen; zij geven aan het landschap, vooral aan de kusten, het eigenaardige tropische karakter. Welke stranden men in de tropen van uit zee nadert, steeds zijn het de palmen, met hunne slanke stammen en hunne sierlijke bladkronen, die in heldere, stille maanachten het licht op de effen gladde bladvinnen weerspiegelen, die zich het eerst vertoonen.

Maar ook de bamboe, die vrijwel overal in Indië voorkomt, zoude in het tropische landschap niet gemist kunnen worden. Hoe decoratief doen zij niet, die dicht opeengroeiende slanke stengels. Aan de toppen licht gebogen en overal bezet met talloze fijne bladeren, die door het minste zuchtje bewogen, bijna nooit in rust zijn. Hoe schilderachtig schuilen de eenvoudige woningen van den inboorling in de koele schaduw van die dichte bundels fijne, gelede stammetjes, waaraan die huisjes hun bestaan danken. En hier-

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203
Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

J. A. VAN HEIJNINGEN
FABRIEK VAN GRAFHEKKEN - SANITAIRE ARTIKELIEN
AANLEG VAN GAS- EN WATERLEIDING
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
HAARDEN, KACHELS en FORNUIZEN
:: ELECTRISCHE SMEDERIJ ::
WESTEINDE 159 TELEFOON M. 2867 DEN HAAG

trouwd. De uitdrukking is wellicht te stereotiep, — maar zij is hier in elk geval op haar plaats: De Regeering had geen betere keuze kunnen doen.

En nu zouden we kunnen gaan uitweiden over de verdiensten van den nieuwen commandant, over zijn bijzondere eigenschappen, over zijn buitengewone geschiktheid tot het ambt... maar, eerlijk gezegd, we blijven liever goede vrienden met zijne Excellentie. We hebben hem in de Indische wateren meerdere malen ontmoet... en steeds luide het: Zal je niet teveel van mij in de krant zetten? We hebben den heer Gooszen evenzoo vele malen gesproken in de gangen van het Indische Volksraadsgebouw, toen hij op zoo wel-sprekende wijze het ontwerp-loodwet verdedigde... en telkens was het: Wanneer U kunt, laat mij er buiten!...

Maar dat ging toen den persman niet al te best af! „Zonder hoofdelijke stemming”, zoo schreven de Indische bladen van 7 Juli 1921, „is het Vlootontwerp er-door gegaan”. Er waren toen 49 van de 49 Volksraadsleden aanwezig! De „slechtaadviseerende” Volksraadsleden hadden begrepen waar het om ging, n.l. om het belang van Nederlandsch Indië....

't Komt méér voor, dat kinderen het voorbeeld aan de ouders geven!...

Maar: dat daargelaten!
De heer Gooszen gaat als commandant van de Zeemacht naar Indië — en we bedoelden slechts te wijzen op het feit, dat inderdaad de belangen van de Nederlandsch Indische Marine aan zijn zorgen kunnen worden toevertrouwd.

Vergissen we ons niet al te zeer, dan zal het straks voor de achtste maal zijn, dat de heer Gooszen de reis naar Indië maakt. Nadat hij in 1886 was geplaatst op het „Instituut” te Nieuwediep en in 1889 den officiersrang had verkregen is de nieuw-benoemde commandant der Zeemacht talrijke malen in de Tropen geweest; een zijner belangrijkste reizen was het door de Regeering hem opgedragen onderzoek naar de mogelijkheid van

aan ontleent de bamboe nu juist hare grootste waarde voor den inlander. Zoo'n woning toch kan, met al wat daarin te daarbij behoort, geheel van bamboe worden gebouwd, anders der eenig ander materiaal. Schroeven, pennen, bouten, kortom al die voorwerpen, die bij ons onmisbaar zijn bij woningbouw, de inlandsche bouwmeester kan er buiten. Van de harde stukken bamboe, kapt hij pennen; de schil van nog groene stengels draait hij ineen tot een stevig touw.

Met toepassing van deze eenvoudige verbindingsmaterialen, zet hij het gehele geraamte van den bouw in elkaar. De vloeren worden gevormd van gevlochten reepen of platgeslagen stengels; moeten zij vrij dragen, dan worden zij gemaakt uit naast elkaar gelegde stengels in hun geheel. Op dezelfde wijzen worden de wanden gevormd. Al wordt het lang niet algemeen gedaan, toch kan desgewenscht, ook de dakbedekking in bamboe worden geconstrueerd; de stengels worden daarvoor overlans gespleten en van de tusschenschotten die er zich ter hoogte van de geleiding in bevinden, ontdaan. Op het dak worden zij zoodanig naast elkaar gelegd, dat, beurtelings een stengel met de holle zijde naar boven gekeerd, en een met de holle zijde daarover heen grùpende, een aantal gaatjes in de dakbedekking ontstaat, waardoor het regenwater afloopt.

Heeft de bouw als zoodanig zijne woning gereed gemaakt, dan treedt hij op als meubelmaker, en het is alweer de bamboe, waaruit hij alles maakt, wat in zijn huis noodig is: rustbanken, stoelen, tafels, rekken en pennen om een en ander er aan op te hangen.

Moet moeder de vrouw het potje rijst voor het geroerbereiden, de echtgenoot maakt van fijne bamboereepjes een groot peperhuis, dat, gedeeltelijk met rauwe rijst gevuld, met de punt naar beneden in de opening van een pan met kokend water wordt geplaatst: door den heeten waterdamp wordt de rijst dan gaar gestoomd (koekoek). Om het vuur aan te wakkeren dient een waaier van fijne ineengevlochten bamboereepjes.

Mandjes, wannen (tampah) om rijst en kruiden van stof en vuil te zuiveren, ook die worden op dezelfde wijze vervaardigd.

VERLOFGANGERS
JE ADRES voor Gereedschappen,
Koperwerk, Gordijn-garnituren,
Geldkisten, enz. enz. is bij
A. NIEUWENHUIZEN
Prinsstraat 19-21 Tel. H. 7763

MIDDELBARE TECHNISCHE SCHOOL Thomsonlaan 92 'S-GRAVENHAGE

OPLEIDING binnen 8-10 maanden voor het Kon. Staatsdiploma voor Machinisten, tevens opleiding voor Opzichter b. d. Staatsspoor in Ned.-Indië met diploma der school, akte Wiskunde en Machineteekenen en Opzichter van den Waterstaat.

INTERNAAT EN EXTERNAAT

Vele referentiën — Spoedige aanmelding

DAG- EN AVONDLESSEN

Spreekuren van 12-2.30 en van 6-8 uur

de opleiding van Inlandsche matrozen in Nederlandsch Indië, de resultaten waarvan door hem werden vastgelegd in een breedvoerig rapport. Zijn tweede belangrijke tocht naar Indië gold de verdediging van het reeds genoemde ontwerp-Vlootwet. In Avond van „aanschouwelijk onderwijs“ ging aan de eigenlijke debatten vooraf. Zowel de Volksraad, als de Raad van Nederlandsch Indië, hebben ten slotte gunstig geadviseerd over de Vlootplannen. Zal men straks in het Moederland met deze historische gebeurtenis rekening houden? Zal men er rekening mee houden, dat zelfs de N. I. P.-er in den Volksraad, de heer Teeuwen, in 1921 heeft gestemd vóór de thans wederom aangelegig gemaakte Indische Vlootplannen?

De benoeming van den heer Gooszen tot commandant van de Marine in Nederlandsch Indië zal vooral daarginds met voldoening zijn vernomen. Men kent er den nieuwen chef; men weet wat hij wil. „De Indische Marine moet worden gehezigd, om“ — 't zijn woorden op ondubbelzinnige wijze door hem in den Volksraad uitgesproken! — „waar noodig rust en orde in den Archipel te handhaven“. En, zóó gezien, kunnen wij niet anders dan Indië en het Moederland met deze benoeming geluk wenschen. Omdat de heer Gooszen Nederland met Indië één weet en omdat hij die eenheid zal bevorderen, ook als chef van de Nederlandsch Indische Marine. J. L.

De Jaarvergadering van „Oost en West“

Hoewel de notulen der Algemeene Vergadering in een der volgende nummers van ons weekblad zullen worden opgenomen, kunnen wij toch niet nalaten u reeds met een enkel woord te vermelden, dat deze samenkomst, ditmaal in Den Haag gehouden, een waar succes was. Den Secretaris van

Het fijne vlechtwerk wordt soms zóó keurig uitgevoerd, dat het voorwerp zoo goed als waterdicht is. Van bamboe, waaruit de tusschenschotten zijn verwijderd worden goten en waterleidingen gemaakt. Ook voor ladders en bruggen eigent zich de bamboe door den huisvorm uitstekend. De lucht tusschen de schotten maakt, vooral de zwaardere soorten, de bamboe geschikt voor vloten. Voor stelen en handvaten van allerlei gereedschap, leveren de dunne soorten een geschikt materiaal. Dat bamboe zeer sierlijk bewerkt kan worden, bewijzen de fraaie kokers voor kalk, tabak, sigaren en dergelijke, waarop vaak zeer artistieke motieven worden gesneden. Zelfs muziekinstrumenten worden uit bamboe gemaakt; zo bijv. de soeling (fluit) en de angklong, eene rij van kort en lange, dunne en dikke kokers, als orgelpijpen naast elkaar in een raamwerk gehangen en waarin houten klembengelen. Door het schudden aan het raam ontstaat een eigenaardige, niet onwelhvuidende muziek. Een werkelijk aller aangenaamst geluid wordt voortgebracht door de sissando, *) eene soort eyther, die op Timor gebruik is. Een bamboekoker wordt aan beide open einden voorzien van een ring van vrij zwaar koperdraad. Tusschen beide ringen worden dunne snaren van hetzelfde materiaal gespannen: kleine stukjes bamboe tusschen elke snaar en het oppervlak van den koker gewrongen, vervult ongeveer dezelfde rol als de kam op eene viool. De bamboekoker bestaat eenvoudig in een gedroogd palm (lon- *) blad, dat in den vorm van een halven bol wordt gevormd. De bamboekoker wordt liggende in de as van de ringen. De bamboekoker wordt liggende in de as van de ringen zijde van den halven bol, met koperdraad aan den rand van de opening vastgebonden. Daarmede is het instrument gereed. Door de nokjes onder de snaren voor- of achteruit te schuiven, worden de laatste gestemd. Het instrument wordt met een koord om den hals, op den buik gedragen; de bespeler heeft nu beide handen vrij; met de

Vele lezers zullen zich nog wel herinneren hoe dit eigenaardig instrument door een muzikaal Timorees op Boeatan's Tentoonstelling in het Kur- te Scheveningen verleden jaar werd bespeeld. Red.

Stoom-, Wasch- en Strijkrichting
G. PIERIK-VAN DER DRIFT
 Schiestraat 1
DEN HAAG
Chem. Wasscherij en Stoomerij

het Hoofdbestuur komt allen lof toe voor de goede organisatie.

De opkomst van afgevaardigden en belangstellenden was grooter dan gewoonlijk en er heerschte een hoopvolle geest van samenwerking. De agenda was dan ook vlug en zakelijk afgehandeld, waarna de gezamenlijke auto-tocht begon tot het bezoeken van „Boeatan“, het Onderwijs-Museum, het Tehuis voor Indische Bedienden en dat voor Indische Studenten.

Om 6 uur precies hield de Amovam stil voor het Indisch restaurant, waar de rijsttafel klaar stond, die uitmuntend smaakte. Jammer, dat niet allen ter vergadering aanwezig dit mee konden genieten, daar verscheidenen reeds vroeger per trein huiswaarts moesten.

Er is een foto genomen van de vergadering. Als deze goed geslaagd is, hopen wij er de volgende week een afdruk van te kunnen geven.

Opmerkingen over Ziekenverpleging in Ned. O.-Indië.

Over dit belangrijk onderwerp schrijft Dr. F. W. van Haeften in het jongste nummer van Oedaya (Opgang) het volgende:

„Wie als Indië-vriend voor oogen houdt, dat de ziekenverpleging in Europa zich slechts heel langzaam tot het tegenwoordig hooge peil ontwikkeld heeft, zal met dankbaarheid moeten erkennen, dat in Ned. Oost-Indië reeds na luttele jaren deze tak van wetenschap, op even moderne leest geschoeid, op daar inheemsche krachten is overgeplant.

De burgerlijk geneeskundige dienst is ook in deze materie reeds spoedig na zijn hervorming krachtig georganiseerd opgetreden. In de groote ziekenhuizen (o.a. de Centrale Burgerlijke Ziekeninrichtingen te Weltevreden, Semarang en Soerabaja en in eenige Ziekenhuizen der Zending) worden van Regeeringswege jonge mannen en vrouwen van Indischen landaard ter volledige oplei-

nagels van zijn vingers krauwelt hij langs de snaren; zijn de nagels niet lang genoeg, dan plaatst hij kleine kokertjes van lontarblad, die puntig zijn afgesneden, op zijne vingers. Die kunstmatige nagels worden voor welgestelden ook wel van zilver gemaakt. Een goede sissando is niet zoo goedkoop als men denken zou: de allerbeste kosten allicht f 10 à f 12, maar de allereenvoudigste, voor kinderen als speelgoed gemaakt, zijn reeds voor een paar kwartjes te koop.

De tonen liggen niet in de volgorde van den toonladder naast elkaar, maar ongeregeld dooreen. Dit maakt de bespeeling alles behalve gemakkelijk. Toch hoorden wij op Timor een inlander zeer verdienstelijk Europeesche melodien op zijn instrument spelen. Als lijfdeuntjes had hij: „hom swit hom“ (Home! sweet home!) uitgekozen. Hoort men een sissandospeler in stille, heldere maanachten improviseren, dan maakt die muziek een zeer aangename, zij het ook wat weemoedigen, indruk.

Dat bamboe ook gegeten wordt, zal menigeen vreemd klinken; toch is dit werkelijk het geval. Natuurlijk worden niet bedoeld de bamboestengels, die voor de reeds beschreven doeleinden worden gebezigd; het zijn de onder aan de stengels gevonden uitspruitsels (reboeng) die een smakelijk voedsel, of liever een versnapering zijn, hetzij verwerkt in toespizzen-bij de rijst, dan wel in azijn gelegd als „zuur“.

Ook de harde wortels vinden in de Indische keuken eene nuttige toepassing: zij worden n.l. besneden enigszins in den vorm van een paardenpoot en dienen dan om Spaansche peper en andere kruiden in een aarden schoteltje fijn te wrijven (oelek). Het ondervlak wordt enigszins bol, loodrecht op de vezels afgesneden en daar deze zeer hard zijn, is het ondervlak ruw, wat natuurlijk het fijnwrijven vergemakkelijkt.

Behalve de wortels, worden ook de nog groene bladeren in de keuken van den inboorling gebruikt. Deze worden n.l. tot kleine kokertjes gerold, die gedeeltelijk met rauwe rijst worden gevuld, welke laatste wordt gaar gestoomd.

(Wordt vervolgd.)

C. P. A. NICOLAI
 DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. N. 7057
 hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Ruime keuze Nieuwste Modellen

**SPECIALE AFDELING
 HUWELIJS
 UITZETTEN
 INDIESE UIT-
 RUSTINGEN**

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT

GERZON

DEN HAAG

P. VAN DEN BRUL
 Veenestraat 15 Den Haag

Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleeding

Speciale afdeling voor

Kleeding naar Maat

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
 Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 - TEL. N. 5460 - DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
 HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
 Ondulation Permanente (best. tegen atmosph. invl.)
 FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

**ARBEIDSBEURS VOOR
 DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.

Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleystraat 63.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
 ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co
 VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
 TEL. SCH. 1198.

Ania Zijspanwagens
Ace- en
:: Indian-Motoren ::

FORD Automobielen

BESCHIKBAAR.

ROVER   **LEVERANCIER**   **OSMOND**
 OOST EN WEST

RIJWIELEN
 BIJ
J. H. C. MERCKEL
 PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
 BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

ALL STEEL   **VERZENDT NAAR**   **BATAVIER**
 OOST EN WEST

BESCHIKBAAR.

FRANÇOIS BLOM'S
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

ding tot mantriverpleger(ster)*) geplaatst, welke graad, door het afleggen van examens volgens officieel door de Regeering vastgestelde eischen, kan worden verworven.

In de opleiding bestaat hier eenheid en hooge opvatting. Daardoor wordt het vertrouwen van het publiek in de kennis dezer verplegenden zeer versterkt en winnen deze aan een gepast gevoel van eigenwaarde, hetwelk allicht tot een voortdurend nauwgezet plichtsvervulling aanspoort.

Er valt echter n.b.m. nog een en ander aan de opleiding te verbeteren.

Enkele desiderata wil ik hier noemen. In de eerste plaats wil het mij gewenscht voorkomen, dat gewerkt wordt op een basis van *breedere vóóropleiding* der leerlingen.

De kennis verkregen aan eene inl. lagere school moge voldoende zijn om de leerlingen als 't ware automatisch de practijk aan het ziekbed te leeren, maar zij moet toch beslist ontoereikend geacht worden voor hunne theoretische vorming, vooral om hun de voor een zelfstandig optreden noodige combinatie van theorie en practijk der ziekenverpleging te doen verstaan.

Wat dit beteekent voor een aan geneeskundigen zoo arm land als N. O.-I., waar dus verplegenden dikwijls geroepen zijn, deze te vervangen, behoeft waarlijk geen nadere uiteenzetting.

De ontoereikende vóóropleiding te laten aanvullen gedurende den eigenlijken vakleertijd, is, naar het mij voorkomt, te ontraden. Immers, al dadelijk moeten de leerlingen allerlei tot dusver voor hen vreemde zaken (en die zijn er genoeg in ons vak) kunnen begrijpen, anders gaat er van het vak-onderwijs veel verloren. Een vóóropleiding op breedere grondslag — bijvoorbeeld een soort inlandsche mulo met o.m. elementaire natuur- en scheikunde als leervakken — is m.i. een allereerste voorwaarde om in N. O.-I. het onderwijs in ziekenverpleging vooruit te helpen.

De duur der eigenlijke vakopleiding zal dan desnoods bekort kunnen worden.

In de tweede plaats is het voor de vorming der aanstaande Indische verplegers zeer wenschenswaard, dat zij beschikken over de beste leermiddelen. Het spreekt haast van zelf, dat minstens één volledig, aan de hoogste eischen voldoende en in de meest gebruikelijke landtaal (het maleisch) geschreven *leerboek der Ziekenverpleging* (of een stel van, op de verschillende onderdeelen van dit studievak betrekking hebbende boeken) hun ten dienste moet staan.

Dit is echter thans niet het geval en het ligt daarom zeer zeker op den weg der Indische Regeering hierin zoo spoedig mogelijk te voorzien.

Met deze daad zou zij eene waardevolle aanvulling tot stand brengen van het hiervoren reeds gememoreerde nuttige grondbeginsel der eenheid van exameneischen."

*) Een m.i. minder goed gekozen titel voor een „Indisch gediplomeerd ziekenverpleger(ster)“.

„Boeatan“.

Negentiende Jaarverslag.

Blijkens de Nota van Toelichting op de Balans en de Winst- en Verliesrekening, zijn de uitkomsten van het bedrijf niet ongunstig te noemen en houdt de vooruitgaande verkoop en omzet in de laatste maanden van het verslagjaar het vooruitzicht in van betere financieele resultaten voor het jaar 1923. Er is echter niet voorkomen kunnen worden, dat het verlies sedert de oprichting van „Boeatan“ geleden, met een, zij het klein bedrag, is toegenomen.

De winst, behaald met den verkoop van de arti-

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
 JAVASTR. 40 TASMANSSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
 Tel. H. 219   Tel. M. 2509   Tel. H. 3742

HIMA
RUDGE-WHITWORTH
GOUDSTER
RIJWIELEN

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN

DEN HAAG bij het Stadhuis

kelen van Indische kunstnijverheid en huisvuil alleen, is in dezen malaise-tijd niet voldoende om de kosten te dekken. Daarvoor is de omzet van die artikelen niet groot genoeg, terwijl ook op de inkooprijzen geen aan de verkoopkosten evenredige winstpercentage kan gelegd worden, wil men de verkooprijzen niet te hoog opdrijven en de omzet daardoor niet verminderen.

De kosten van het bedrijf moeten gedeeltelijk gedekt worden uit de inkomsten, verkregen met de theesalon, de lunchgelegenheid, de tentoonstellingen elders en de „Indische Avonden“.

Nadat op de in 1922 in het Kurhaus te Scheveningen door „Boeatan“ gehouden tentoonstelling gebleken is, dat de toen daarbij gegeven gelegenheid tot het gebruiken van Indische gerechten buitengewoon in den smaak van het publiek viel, is sedert ook in Heulstraat 19 de gelegenheid geopend om tusschen 12 en 2 uur en bij de thee tusschen 3 en 6 uur n.m., Indische gerechten te gebruiken, gezeten te midden der mooie Indische handwerkunst.

Dank zij de onafgebroken ijver en toewijding van het propaganda-comité, nemen die inkomsten toe en zijn de vooruitzichten voor 1923, zooals hierboven reeds medegedeeld, bevredigend. Ook de belangstelling voor de Indische kunst is er belangrijk door verlevendigd.

De Raad van Beheer zet intusschen zijn pogingen voort om de omzet van de artikelen van kunstnijverheid en huisvuil te vergrooten en om uit Oost- en West-Indië meer en meer artikelen, geschikt voor den verkoop door „Boeatan“, gezonden te krijgen. De medewerking in de Indië zelve van belanghebbenden en belangstellenden om tot een beteren toestand te geraken, laat nog te wenschen over. Wij willen echter hopen, dat ook onze pogingen daartoe op den duur met beteren uitslag zullen bekroond worden.

Op de algemeene vergadering van 5 October 1922 werden tot leden van den Raad van Beheer gekozen de dames G. van Beresteyn-Tromp, C. van Assen-Sol, Bsse. W. van Lynden-von Smidt auf Altenstadt, en de heeren C. P. J. Blok, J. D. Ros, Ed. H. Soesman en R. Zuyderhoff. Laatstgenoemde meende wegens drukke bezigheden zijn herbenoeming niet te mogen aannemen.

De Raad van Beheer voegde zich later de heeren R. Francis en M. Zandveld als leden toe, die de taak van Tweeden Penningmeester en Secretaris op zich wilden nemen.

In plaats van mej. A. Witschey werd met September 1922 Mevr. de weduwe H. C. J. Koch-Giese als directrice aangesteld.

Wij besluiten dit verslag met de warme opwekking tot belangstelling in het streven van „Boeatan“, welke zich kan uiteten o.a. door het bezoeken van de Toonkamers, Heulstraat 19, Den Haag, maar ook door het verlenen van geldelijken steun, waartoe hierachter een inteekenbiljet wordt toegevoegd.

De Raad van Beheer,

- G. VAN BERESTEYN-TROMP, Voorzitter
- M. ZANDVELD, Secretaris.
- Ed. H. SOESMAN, Penningmeester.
- R. FRANCIS, Tweede Penningmeester.
- C. VAN ASSEN-SOL.
- W. VAN LYNDEN-VON SCHMIDT AUF ALTENSTADT.

- P. J. BLOK.
- J. D. ROS.

ERNEST CASSUTTO
TANDARTS

(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)
 Assistent: A. LATERMANN, Tandarts

Prins Mauritsplein 3

Telefoon SCH. 61 (Vroeger Fred. Hendriklaan)
 Spreekuren: alle werkdagen 9-11 en 1-3
 LAGE VASTE tarieven

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

DEN HAAG

TELEFOON 4782

Balans en Verlies- en Winstrekening over 1922.

Balans per 21 December 1922.

Bezittingen.

Aandeelen in portefeuille	f 3950.—
Diverse correspondenten	" 742.12 ³
Inventaris	" 1.—
Thee-voorraad	" 110.33
Scheurleer en Zn.	" 2797.68
Kassa	" 146.73
Debiteuren	" 183.07
H. J. J. Meischke	" 400.15
Beleggingen	" 3685.12
Winkelgoederen	" 7964.26 ³
Verlies- en Winstrekening:	
Verlies vorige jaren	f 14384.16 ³
Verlies 1922	" 243.44 ³
	f 14627.61
	f 34608.08

Schulden.

Kapitaal	f 30000.—
Reserve voor dubieuze debiteuren	" 652.12 ³
Diverse consignatarissen	" 1865.45 ³
Ned.-Ind. Escompto Maatschappij	" 2090.50
	f 34608.08

Verlies- en Winstrekening over 1922.

Verliezen.

Inventaris	f 183.99
Assurantiën	" 98.05
Huishuur	" 2200.40
Waterleiding	" 22.80
Telefoon	" 124.10
Belastingen	" 349.17
Kosten Invaliditeitswet	" 32.40
Verlichting	" 219.16
Onkosten	" 711.68
Interest	" 94.36
Verwarming	" 144.02
Porti en telegrammen	" 93.94 ³
Salarissen	" 1691.16
Afschrijving dubieuze debiteuren	" 652.12 ³
	f 6617.36

Winsten.

Subsidies	f 216.—
Thee-exploitatie	" 1074.92
Tentoonstellingen	" 3733.12
Commissie	" 606.33 ³
Winkelgoederen	" 718.54
Rasverschillen	" 25.—
Saldo verlies 1922	" 243.44 ³
	f 6617.36

Den Haag, 31 December 1922.

Financieel Verslag over 1922.

Evenals voor zoovele zaken, is het jaar 1922 ook voor „Boeatan” financieel niet gunstig geweest, zoodat de exploitatie ten slotte een verlies heeft opgeleverd van f 243.44³.

Weliswaar werd de inrichting van de theesalon geheel ten laste van de exploitatie gebracht en een bedrag van f 652.12³ als dubieuze vorderingen afgeschreven, vergeten mag niet worden, dat de belangrijkste winstpost, te weten, die op „Tentoonstellingen” met attracties buiten Heulstraat 19, behouden, niet voortvloeit uit de exploitatie van de vennootschap als zoodanig.

Wanneer wij deze winst uitschakelen, dan kan de toestand van de vennootschap niet gunstig worden genoemd.

Nochtans meenen ondergeteekenden ook eenige aandachtspunten te kunnen opmerken en daarbij in de eerste plaats te moeten wijzen op den belangrijken vooruitgang in den verkoop, zooals uit onderstaande cijfers moge blijken:

Verkoop.	Eigen voorraad.	Consignatiegoed.
Januari . . . 1922	f 187.15	
Februari . . .	" 48.60	f 181.80
Maart . . .	" 123.—	
April . . .	" 296.60	" 177.—
Mei . . .	" 457.06	f 534.25
Juni . . .	" 236.99	" 225.05

Ook de exploitatie van de thee-salon met wat

daarbij behoort, kan bevredigend genoemd worden. Bedroeg de omzet in Juli f 171.—, over November en December was deze reeds gestegen tot f 460, resp. f 450.—.

Dit neemt niet weg, dat de ontvangsten wegens winkelverkoop en theesalon nog belangrijk moeten stijgen, wil de vennootschap zich zelf kunnen bedruipen.

Waar de jaarlijksche exploitatiekosten op rond f 6000.— kunnen worden geschat, zal bij een bruto-verkoopswinst van 40 pCt. de omzet tot f 15000 moeten worden opgevoerd.

Zoolang dit cijfer niet is bereikt, zal intijds naar andere middelen moeten worden gezocht tot versterking van den financieelen toestand der vennootschap.

G. VAN BERESTEYN-TROMP,
Voorzitter.
Edw. H. SOESMAN,
Penningmeester.

Mijne Heeren,

Met veel belangstelling hebben wij kennis genomen van het verslag en van de balans- en winst- en verliesrekening over 1922. Met een en ander kunnen wij ons vereenigen.

Alleen vestig ik Uwe aandacht er op, dat hoofd No. 95 „Crediteuren” feitelijk onder het hoofd „debiteuren” te huis behoort, omdat blijkbaar de vroegere crediteuren nu tot debiteuren zijn geworden.

Ook zou ik U in overweging willen geven, vooral voor het gemak van den boekhouder, om voortaan de halve centen te doen vervallen.

In de hoop, dat wij den tijd nog mogen beleven, dat Uwe Vennootschap het verliesstadium te boven is gekomen, verblijven wij met alle hoogachting,

(w.g.) K. H. H. VAN BENNEKOM.
" F. H. A. VAN DER BRUGH.
" H. E. LEVERT.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Hollandsche reputatie.

De Sum. Post van 23 April zegt, naar aanleiding van het aanbod aan den oud-resident van Batavia Hunger gedaan, om als financieel adviseur van den Volkenbond in Albanië op te treden, dat het zeer zeker onze aandacht mag trekken, dat zoo herhaaldelijk juist Nederlanders met internationale opdrachten werden belast. In dit verband noemt het blad mede de namen van resident Westenenk, mr. Zimmerman, prof. Van Hamel en mr. Loder, en vervolgt:

Onze intellectuele reputatie is eene historische, doch waar wij de oorsprong daarvan hebben te zoeken in een ver verleden, in de tijden van Jan de Witt en Huygens, moet er toch ook in het tegenwoordige iets zijn, dat de aandacht der wereld op ons gevestigd houdt. Daar is ten eerste het optreden van bekwame Nederlanders als Van Karnebeek en Loudon in internationale conferenties na den oorlog en in den Volkenbond; doch daar is ook ons beheer van een uitgestrekt Oostersch gebied.

Indien de benoeming van Nederlanders in zulke moeilijke en verantwoordelijke internationale ambten het vertrouwen, dat uit die benoemingen spreekt, bevestigt, zal ons volk zich opnieuw een internationale reputatie van hooge intellectuele en morele betekenis hebben verworven. Dit is een kostbaar goed, dat wij hebben aan te kweken en te koesteren voor ons nageslacht.

Hoe kunnen wij dit doen? Ons land staat reeds lang hoog aangeschreven wegens zijn in 't alge-

MEUBELLEN

INKOOP

VERKOOP

FIRMA G. JONKER

1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage

Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

GROOTE MARKT 28

DEN HAAG

GROOTE SORTEERING GRAMOPHOONS EN GRAMOPHOONPLATEN

Voor repatrieerenden speciale conditiën

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË

OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20

TEL. H. 1987*

DEN HAAG

Naamlooze Vennootschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN

Eenig adres: Koninginnegracht 1°.

(over Hoofd-Ingang Dierentuin)

te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

Haagsche Steenkolen-Maatschij voorheen J. KEMPS

Hofleverancier

Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170

Den Haag Tel. H. 107

Genua en Marseille

Geregelde Koeriersdiensten

voor passagiers.

REISBUREAU LINDEMAN

's-Gravenhage

Rotterdam - Arnhem - Groningen - Utrecht

't SPORTHUIS
v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

**HEEREN
MODE
ARTIKELN**

PRIMA
Engelsche
Regenjassen
voor
Dames en Heeren.

Boorden

NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE

Programma voor Jaargang VIII
(MEI 1923—APRIL 1924)

Behalve die van actueelen aard, zullen de volgende rijk geïllustreerde artikelen in den achtsten jaargang worden opgenomen:

- Prof. J. F. VAN BEMMELEN, Nederl.-Indische dieren.
- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- J. G. DOORMAN, In de Preanger. Vormen van het Oostersch despotisme in de dagen der Oost-Indische Compagnie.
- T. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboeidoer.
- Het Kala-Makara-ornament in de Hindu-Javaansche kunst.
- T. ESSER, De feestelijkheden van den Oost-Javaan.
- J. E. JASPER, Naar den top van den berg Siamat.
- G. KALFF, Blitar.
- JAAP KOOL, Over Gongs en Ankleongs.
- Prof. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Indigo-cultuur. De Katoen-cultuur. De Gambir-cultuur.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Jkvr. D. VAN SCHMIDT AUF ALTENSTADT, Donorodjo. Bezoek

- Gouverneur-Generaal op Lombok.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores).
- K. TIDEMAN—VAN BRUGGE, Javaansch houtsnijwerk. Badplaatsen op Java.
- J. H. DE VRIES, Een predikant-kerkafbreker.

Waar nu acht jaren geleden dit Maandblad werd opgericht ten einde te trachten eene meerdere belangstelling voor onze Koloniën op te wekken, daar zullen wij het ten eerste op prijs stellen indien wij ook op Uwe medewerking en steun mogen rekenen.

Gaarne stellen wij daartoe gratis proefnummers ter beschikking en verzoeken U ons te willen opgeven aan welke adressen wij een nummer ter kennis-making mogen zenden.

U dank zeggend voor Uwe medewerking op deze manier en ons aanbevelen houdend voor Uwe wenken, welke wellicht een verhooging van het aantal abonnementen ten gevolge kan hebben, teekenen wij

Hoogachtend,
DIRECTIE MAANDBLAD
„NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW”

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER

Tijdens het Zomerseizoen worden de Danslessen gegeven in ons Paviljoen

DIRK HOOGENRAADSTR. 172
SCHEVENINGEN

Dansen leeren in 4 à 5 Privaatlessen
Spreekuur 11—12 u. 's-Avonds 9—10 u.

RESTAURANT „KUMMER”
Juliana van Stolberglaan 94 Tel. B. 1339

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

meen uitnemend volksonderwijs. Dat daaraan dan ook niet worde getornd in dezen tijd, hoe die ook dringt tot bezuiniging! Ons volksonderwijs moet op peil worden gehouden, ondanks alles. En dit geldt eveneens voor de volksopvoeding in Indië. Doch de verdere intellectuele ontwikkeling van ons volk moet, juist wegens de internationale taak, waartoe men ons blijkbaar roept, gepaard gaan met een rijke ontplooiing van de zedelijke krachten en inspiratiën, welke in ons volk kunnen ontkiemen. De volksopvoeding kan ook daaraan natuurlijk medewerken, doch meer nog is 't het openbare leven, dat deze krachten moet aankweken en ontplooien. Wij zijn in de gelukkige omstandigheid, dat 't juist ons is gegeven de geestelijke en zedelijke krachten onzer natie als leidster van een volk van millioenen Oosterlingen te beproeven. Geen ander klein land ter wereld dan juist het onze is een zoo onbegrensd arbeidsveld voor zijn geestelijke en morele krachten toebedeeld. Grootendeels ligt hier in Indië het terrein, waarop wij kunnen en moeten bewijzen, dat wij het vertrouwen der wereld ten volle waardig zijn, waar zij onze voorlichting en hulp zoekt en ons uitnodigt tot medewerking aan den wederopbouw der Europeesche beschaving.

De Indische Ondernemersbond.

De Loc. van 26 April bevat een uitvoerig verslag van de op dien dag gehouden vergadering van den Indischen Ondernemersbond, waarop de kopstukken uit de financieele-, de handels-, de cultuur-, de industriele- en de scheepvaartwereld tegenwoordig waren. In haar hoofdartikel *Het ont-wakend bedrijf* wordt de vergadering, evenals dit instituut zelf, door de Loc. zeer gunstig beoordeeld. Den te Jogja gehouden landdag der ondernemers beschouwt dit blad als een uitwaking voor de koloniale bedrijfswereld, terwijl de betreffelijke „Interruptie” besloten wordt met den wensch: De nieuwe dag moge met het bedrijf aan land en volk nieuwe bate brengen. Over de concentratie van het groot-kapitaal, vaak in de linkse pers aangevalen, oordeelt het blad als volgt:

„Wij vinden deze concentratie natuurlijk en verblijdend en heel niet verontrustend. Natuurlijk, omdat ze in de lijn der tijden ligt, waarin alleen gezamenlijke belangenbehartiging nog doel kan treffen. Verblijdend, omdat ze blijk geeft, dat het bedrijfsleven, alle malaise ten spijt, gezond initiatief weet te ontwikkelen en uit onderlinge samenwerking nieuwen weerstand hoopt te verzamelen. Niet verontrustend, omdat deze openlijke gecoördineerde behartiging van belangen binnen een geordend staatsverband eerder een zuivering in de verhoudingen belooft dan de oncontroleerbare en ongeregelde behartiging van gelijksoortige belangen, zooals ze tot dusver heeft plaats gevonden.

Bij de oprichting van den Ondernemersraad, gevolgd door dien van den Ondernemersbond, is van verschillende zijden de verwachting uitgesproken, dat deze concentratie van kapitaalbelangen zou worden een staat in den staat, ja, dat zij feitelijk buiten de perken van het geoorloofde, althans van het oirbare, zou treden. Tot dusver is deze verwachting in geen enkel opzicht bewaarheid. De Ondernemersraad heeft tal van onderwerpen, het bedrijfsleven rakend, in studie genomen en zijn bevindingen meegedeeld aan de bevoegde machten. En de voorzitter van den Ondernemersraad, prof. dr. Treub, heeft een propagandareis door Indië gemaakt, waarop hij de meeningen der bedrijfswereld luide heeft verkondigd en opvattingen, welke de bedrijfswereld verwerpelijk acht voor haar belangen, met argumenten openlijk heeft aangeast. In dit alles is niets geweest, wat voor machtsaanmatiging behoeft te doen vreezen. Men heeft de wettelijke wegen bewandeld en in het publiek zijn voornaamste actie gevoerd. Wat daarin aan overdrevens mocht zijn geweest, is door de anti-kritiek, welke het uitlokte, langs natuurlijke weg geneutraliseerd.

Hotel „de Leeuwerik”
KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
TELEFOON 514

Huis van den Eersten Rang
CENTRALE VERWARMING.

Hotel „PROMENADE”
Oude Schev. weg 21
TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

De werkloosheid te Batavia.

Uit Batavia schrijft men aan het Soer. Hbl. (van 1 Mei), dat daar geen sprake is van werkelijk slechte tijden en zeer bedenkelijke werkloosheid en daartuit voortvloeiende armoede in de minder goed be-deelde Europeesche kringen en de klassen der In-landsche en Chineesche klerken. Zij, die in hun werkkring voldoen, weten zich wel degelijk te handhaven, ook al zijn dan de salarissen hier en daar belangrijk gedaald. En velen, die, nu er superieure krachten zijn, zich niet wisten te handhaven, vinden toch veelal nog een onderdak bij kennissen voor weinig geld; armoede komt nog niet voor.

Hoewel er zeer zeker malaise heerscht, is van werkloosheid in den waren zin van het woord hier te Batavia nog geen sprake. Goede krachten zijn niet gemakkelijk te krijgen; ook van felle concurrentie voor de lagere kantoorbetrekkingen merkt men vrijwel niets. Aan de hand van de verschijnselen te Batavia is de diagnose niet moeilijk te stellen: in de abnormale voorspoedige periode van enkele jaren geleden vonden zelfs de minste krachten een dikwijls ongekend weelderig onderdak; toen moeilijker tijden aanbraken werden zij, die absoluut overbodig waren, het eerst ontslagen. Dit-zelfde proces speelt zich in alle landen af; doch daar, waar het leven niet zoo gemakkelijk is als hier in Indië, zijn die mindere krachten wel noodzaak zich door grotere inspanning een bestaan te verzekeren. Voor den economisch zwakkeren European, Chineesch en Inlander, die niet direct uitblinkt wegens zijn werkprestaties, is het materiële bestaan in Indië nog steeds zooveel gemakkelijker dan in Europa en Amerika; hij kan zich nog steeds de weelde permitteren de zaakjes kalm af te doen en de stelling te huldigen, dat in „den Oost toch alles wel terecht komt”; de *struggle for life* bestaat voor hem in een heel kalme en ongevaarlijke *Spielerei*.

Malabar-Radio.

Volgens de *Deli Crt.* van 7 Mei heeft de landvoogd door het verrichten van een in dergelijke gevallen gebruikelijke handeling, het drukken op een knopje, de machines van het Malabar-radiostation in werking gesteld. De rechtstreeksche draadloze verbinding tusschen Indië en Nederland is er dus. Rechtstreeks en vrij van vreemde inmenging treden Nederland en Indië met elkaar in telegrafisch verkeer, beide landen worden er door nader tot elkaar gebracht. Nauwere samenwerking zal hierdoor mogelijk zijn. Dat kan niet anders dan leiden tot een *verlevendiging van de belangstelling, speciaal voor Indië, in Nederland*; door de vaderlandsche pers reeds ingeluid, sedert zij meer dan voorheen aandacht is gaan schenken aan hetgeen Indië raakt.

Op den Malabar zijn twee zendstations, zoowel dat van „Telefunken” als het in opdracht van P. T. T. door dr. G. J. de Groot gebouwde toestel. Men heeft een ontvangtoestel te Weltevreden, waarmede de naar de buitenlandsche zendstations op grooten afstand wordt geluisterd; dit zal een jaar lang worden voortgezet, ten einde na te gaan of wellicht Weltevreden gunstiger voor de ontvangst van draadloze berichten gelegen is dan het officieele ontvangstation Tangkring, aan den rand van de Preanger hoogvlakte. Het zou kunnen blijken, dat Weltevreden gedurende den West-, Tjankring gedurende den Oostmoesson voor de ontvangst het gunstigst ligt.

De Ondernemingsarts in de Buitengewesten.

Dr. Luyke Roskott heeft, naar de Loc. van 25 April meldt, te Bandoeng een causerie gehouden over het beroep van arts op een cultuur-onderneming, speciaal in verband met de beroepskeuze voor Indische jongelieden.

Het doktersberoep heeft vele takken: particulier geneesheer, gouvernementsarts, militair arts, scheepsarts, laboratoriumarts en ook, in Indië, on-

Hôtel de l'Europe
AMSTERDAM
HUIS VAN DEN EERSTEN RANG
ZALEN VOOR PARTIJEN

Hotel de Bellevue

BEZUIDENHOUT 15 :: 's-GRAVENHAGE

TEL. INTERC. H. 447.

dernehmensarts, een functie welke op Java niet, op de Buitengewesten wel gekend wordt.

Toen spr. uitkwam, werd hij in het binnenland van Sumatra geneesheer-directeur voor een zevental ver uiteenliggende bijeenbehoorende ondernemingen. Het hospitaal moest hij zelf bouwen. De gezondheidstoestand was zeer ongunstig, de sterfte was er groot, doch er waren geen zieken.

De koeliebevalling namelijk meldt zich niet ziek. Als de gewone Inlander ziek is, gaat hij naar huis en naar zijn doekoen. Maar al bij het eerste onderzoek bleken er van de 1100 op de onderneming werkende koelies, meer dan 100 aan het werk te zijn met meer dan 39 graden koorts. Het onderzoek op de omliggende ondernemingen toonde hetzelfde aan en aldra bleek, dat de gezondheidstoestand daar in het grensgebied van Palembang en Benkoelen buitengewoon slecht was. De menschen sterven bij tientallen en toen men ze op ging zoeken, waren er 200 zieken.

De maatschappij trof hier geen blaam. Het was niet bekend, dat deze toestanden heerschten, en toen zij bleken, werden onmiddellijk groote bedragen ter beschikking gesteld. Twee hospitalen werden gebouwd en de ondernemingen geassineerd. Noodig was het: ieder leed aan malaria, er heerschte zeer sterk amoeben-dysenterie, en berri-berri.

Ingrijpende gezondheidsmaatregelen werden genomen en na 1½ jaar waren de sterfte- en ziektecijfers even gunstig als die van het gezondste volk van Europa, de Zwitsersche boeren.

Daartoe was noodig veel geld, het brengen van orde en tucht, en het vinden van maatregelen om de bevolking voor de maatregelen te winnen, terwijl de arts daarbij natuurlijk de leiding heeft.

Het zijn loonende offers: In genoemd gebied maakte een arbeider — er wordt tien uur per dag gewerkt — per dag 5 plantgaten. Na 1½ jaar maakte een arbeider per dag 45 plantgaten. Zoo sterk was de toeneming, dat men er toe kon overgaan dit aantal als standaard aan te nemen en de menschen verder geheel vrij te laten. Des morgens gingen zij al heel vroeg werken, maakten hun 45 plantgaten af en waren al om 1 uur klaar; zij konden dus den warmen middag slapen. Dit beteekent verder, dat door één arbeider negen maal zooveel verricht werd dan voorheen, terwijl bovendien geldelijke verliezen door sterfte uitbleven. Was het normaal, dat na afloop van het contract hoogstens 30 procent van de koelies opnieuw teekende, nu teekent 85 procent! Dit illustreert treffend de economische beteekenis van goede gezondheidszorg.

Voor de Indische jongelieden ligt hier een schitterend arbeidsveld open. Deze betrekking is voor iederen jongen man, die aanleg voor medicus heeft, aan te bevelen. Zij biedt hem de gelegenheid voor prachtig human werk, zeer veel menschelijk leed aan bij lenigen en voorkomen, hij kan gezondheid brengen waar ziekte heerscht, heele streken kan hij aldus verbeteren, hij heeft gelegenheid voor degelijke, wetenschappelijke arbeid en eigen onderzoek en daarbij een breed en gezond eigen bestaan.

De 4e Jaarbeurs en -markt.

De Vereniging N.-I. Jaarbeurs schrijft aan de Sum. Post: Wij vernemen, dat te Soerabaja geruchten worden verspreid, dat de 4e jaarbeurs en -markt te Bandoeng niet zal doorgaan. De waarheid is echter, dat geen twijfel bestaat aan het doorgaan daarvan en dat voor de 4e jaarbeurs en -markt, welke zal worden gehouden van 28 Juli tot 12 Aug. 1923 te Bandoeng, meer daadwerkelijke belangstelling, ook in het buitenland bestaat, dan voor de voorafgaande. De Luchtvaarttentoonstelling, aan de 4e jaarbeurs verbonden, belooft een bijzonder succes te worden.

Bovendien worden nu reeds voorbereidingen getroffen, om een thetentoonstelling te verbinden aan de 5e jaarbeurs en -markt in 1924 en voor een tentoonstelling op ander gebied, samenvallende met de 6e jaarbeurs en -markt in 1925.

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
Wij kunnen U momenteel aanbieden: S
Complete Huiskamers van af f 315.-

Pension „SUNNY HOME”

Laan v. Meerdervoort 568 Telef. M 1904.

Indische en Hollandsche Tafel
van 12-2 en van 5-7 uur

Volledig Pension v. af f 4.- per pers. per dag

Akte-examen M. O.

Te Bandoeng bestaat, annex de Technische Hogeschool, een cursus tot opleiding voor het examen in wiskunde, middelbaar onderwijs (KI).

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Verslag van de Openbare Vergadering der Radicale Concentratie te Semarang.

I.
De openbare vergadering der Radicale Concentratie, welke op Zondag 14 Januari 1923, in het Sarikat Islam-gebouw, in de kampong Gendong (Semarang), werd gehouden, werd door een 3000-tal mannen en vrouwen bijgewoond.

Daaronder waren 18 vertegenwoordigers van verschillende politieke- en vakverenigingen, behalve die van den Economischen Bond en van de V.V.L.-Vereniging.

De hoofdcommissaris van politie, alsmede verschillende bestuurs- en politie-ambtenaren, waren aanwezig, terwijl de pers vertegenwoordigd was door afgevaardigden van „de Locomotief”, de „Indische Courant”, de „Warna Warta”, de „Djawa Tenga”, „Neratja”, „Simpo” en de „Perniagaan”.

Ten 9 ure 's morgens had de opening plaats door den heer Rollers, voorzitter van het afdelingsbestuur der Nationaal Indische Partij te Semarang, die alle dames en heeren welkom heette en met groote vreugde de belangstelling van zooveel constateerde in deze samenkomst, waarop zulke belangrijke onderwerpen zouden worden besproken.

Alvorens het doel der vergadering nader uiteen te zetten, moest hij mededeelen, dat, volgens vertrouwde berichten, de Procureur-Generaal, per circulaire, instructies aan de autoriteiten had gegeven, om, met betrekking tot personen en toestanden, te waken tegen mogelijke al te overmoedige uittalingen van de zijde der sprekers op de openbare vergaderingen der Radicale Concentratie.

In verband daarmee beval hij alle sprekers aan de noodige zelfbeheersching te betrachten en, ter voorkoming van stopzetting der vergadering, de bestaande voorschriften niet te overschrijden.

Voorts gaf de voorzitter kennis, dat de afdelingen van de zoogenaamde Muikorf-circulaire zouden worden besproken, in verband met art. 111 van het Indisch Regeerings Reglement, waardoor de vrijheid van beweging, ten behoeve van het algemeen belang, ten eerste werd belemmerd, terwijl tevens de aandacht zou worden gevraagd voor de aan het gezag toegekende buitengewone bevoegdheid, om mogelijke voor de openbare rust en veiligheid gevaarlijke personen krachtens art. 417 van het Regeerings Reglement te verwijderen.

Dat artikel moest worden ingetrokken, opdat men in Indië zich op dezelfde breede wijze als in Nederland zou kunnen ontplooiën, waar geen dergelijke hinderlijke strafbepalingen bestaan.

Ook zou de algemeene volkstoestand, de malaise en de bestaande werkloosheid onder groote lagen van de bevolking een onderwerp van bespreking uitmaken, zoodat het denkbeeld daarin verbetering te brengen, door verzoeken te richten tot de bevoegde autoriteiten, om, in het belang van de bevolking, productieven grondarbeid te verschaffen.

Met betrekking tot het volksonderwijs en tot de volksgezondheid meende de voorzitter, dat daaraan nog veel ontbrak en dat die groote en belangrijke volksbelangen slachtoffers waren van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering, zoodat alle kracht moest worden bijgezet om die bezuinigingsmaatregelen zooveel mogelijk te beperken.

Na den voorzitter kwam de heer Soetedjo, als afgevaardigde van de vereniging „Boedi Oetomo”, aan het woord, met het doel het een en ander toe te lichten met betrekking tot de bestaande vrijheid van beweging in Ned.-Indië.

Oorspronkelijk, zoo zeide hij, deed „Boedi Oetomo” aan geen politiek, doch toen het bleek dat het

MILENA SIGAREN

SERIEMERK

FABRIKANTEN:

C. DE JONG & ZONEN, APeldoorn

HOOFDSTRAAT 8

TELEFOON 84

Haagsche Coöperatieve Keuken

Restaurants

Kepplerstraat 274 . . . . . Tel. M. 2313

Anna v. Buurenstraat 204 • Tel. B. 226

Middagschotel 12-2 uur . . . . . à f 0.65
Diner . . . . . 5-7 uur . . . . . à f 1.10

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER MAALTIJD en f 0.14 bezorgloon PER BUS.

BESCHIKBAAR.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

— PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—

Nobelstraat 20 Den Haag

— Telefoon H. 1987* —

BESCHIKBAAR.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electricisch

Licht, Baden, Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapskaart toegang tot de Clublokale Restaurant en Leeszaal van de Amsterdamsche Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereniging Oost en West aantreffen.

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 19,445,211.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseeringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

BESCHIKBAAR.

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs.

Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,
's-GRAVENHAGE Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
Postcheque- en Gironummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

volksbelang het eischte, waar de groote Javaansche menigte te zwak bleek voor een zelfstandig handelend optreden, toen is de vereeniging zich met de politiek gaan bemoeien, doch altijd in samenwerking met het gezag.

Het is de zoogenaamde muilkorfeirculaire, die elke vrijheid van beweging belemmert in vergaderingen, waar het algemeen volksbelang wordt besproken, terwijl de circulaire van den Procureur-Generaal, waarvan boven sprake is, eveneens een bewijs daarvan is.

Spreker wil zich beheerschen ten deze en zich bepalen tot den wensch, dat art. 47 van het Regeerings Reglement zoo spoedig mogelijk worde ingetrokken, evenals art. 111.

Wel was de intrekking van dit laatste artikel toegezegd, doch het is bij eene belofte gebleven en in elk geval nog van volle kracht in de Vorstenlanden.

Tengevolge van die beperkende maatregelen komt de volkswensch tot algemeene ontwikkeling niet tot zijn recht, in tegenstelling met Europa, waar men die beperkende voorschriften niet in die mate kent.

Tengevolge van gebrekkig onderwijs en de voorschriften van art. 111 van het Regeerings Reglement, is het volk in een toestand geraakt, waardoor samenwerking met het gezag onmogelijk werd gemaakt.

Die toestand kan en mag niet langer zoo blijven en spreker hoopt, dat het dan ook zoo spoedig mogelijk komen zal tot intrekking van alle wetten en voorschriften, die den vooruitgang van het volk belemmeren. (Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Vergadering ter bespreking van onderwerpen, welke betrekking hebben op het Boschbeheer op Java.

I.

Met groote ingenomenheid wordt in de „Pewart Soerabaya” van 9 Februari 1923 gesproken over de conferenties, welke regelmatig ter hoofdplaats Semarang plaats hebben en waarin de ook voor de bevolking van Java zoo belangrijke vraagstukken van het Boschbeheer, in onderling overleg tusschen het Europeesch Bestuur, Regenten, Ambtenaren van het Boschwezen, Inspecteurs en houtvesters worden besproken.

De eerste conferentie had in het afgelopen jaar plaats en het verslag der toenmaals gehouden besprekingen werd opgenomen in het Tijdschrift Tectona.

Het ligt in de bedoeling van het Bestuur, deze Conferenties tweemaal 's jaars te doen plaats hebben en wel zóódanig dat de eerste zich zal bezig houden met de Boschbescherming en de tweede met de uitkomsten van de toegepaste maatregelen.

Het wisselen van denkbeelden tusschen deskundigen uit verschillende takken van dienst, kan niet anders dan hoogst nuttig zijn en moet de zaak waarom het gaat, wel ten goede komen.

Het ligt voor de hand, dat de taak van de besturende ambtenaren meer ligt op het terrein van de behartiging van het Volksbelang, dat bescherming der bosschen in het algemeen eischt en dat het Boschwezen meer is aangewezen op het onderhoud van het bosch als zóódanig.

Het vinden van overeenstemming tusschen deze twee richtingen, is dus zeker wel één der voorname onderwerpen, welke de Conferentie bezig houdt.

Op 6 Februari 1923 had de tweede conferentie ter hoofdplaats Semarang plaats, welke werd geleid door Resident van Gigh.

Over de uitkomsten van de in de vorige vergadering genomen beslissingen kon geen bepaald uitsluitel worden gegeven, doch wel was men eenstemmig van meening, dat hulpverstrekking noodzakelijk is, in verband waarmede de boschbranden, de houthoutstallen, het laten grazen van vee op de

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

open grasplekken in het bosch en nog eenige andere onderwerpen, in behandeling werden genomen.

Bij het bespreken van de boschbranden bracht men naar voren de vraag in hoeverre men de bevolking kon dwingen hulp te verleenen.

Dat zij daartoe verplicht is, daaromtrent bestond geen twijfel, doch wel wist men nog niet aan te geven op welke wijze de bevolking voor hare hulp ten deze moest worden schadeloos gesteld.

De procureur-generaal bij het Hooggerechtshof van Ned.-Indië had vroeger reeds de meening verkondigd, dat, zijns inziens, van betaling van diensten geen sprake behoeft te zijn en dat geldelijke belooning bij 't blusschingswerk zich tot een minimum kon bepalen, eene meening, welke hoofdzakelijk gegrond was op de overweging, dat betaling van hooge loonen, boschbranden zouden kunnen uitlokken.

Ingeval die bijstand werd verleend, moest die hoogstens bestaan in verstrekking van eene behoorlijke hoeveelheid levensmiddelen.

In de conferentie gaf dit onderwerp aanleiding tot twee oplossingen.

De eerste was het toekennen van eene jaarlijkse geldelijke premie aan de desa, in welke ressort in het afgelopen jaar geen boschbranden hadden plaats gehad.

De tweede was eveneens de toekenning van een geldelijke premie, waarvan de grootte evenredig was aan de verstrekte hulp, welke door de desa was verleend.

Beide maatregelen hadden evenwel hunne eigenaardige bezwaren.

Aannemende dat in de terreinen eener desa geen boschbrand had plaats gehad en in die van een nabij gelegen desa wel, zoo zou de eerste een premie ontvangen en de andere niet, hetgeen allicht aanleiding zou kunnen geven tot opzettelijke brandstichting in andermans dorp.

Deze kan natuurlijk eveneens plaats vinden, als de bevolking weet, dat zij bij het blusschingswerk geldelijke belooning ontvangt.

Ook is het reeds geschied, dat de bevolking een geheel bosch liet uitbranden, zoodat van eene oproeping tot hulpverlening in het geheel geen sprake meer behoefde te zijn.

Behalve de oorzaken dezer boschbranden, werden ook die van de tuinbranden besproken en zijde Bestuur en houtvesters thans bezig, vertrouwbare inlichtingen in te winnen.

Eene andere niet minder belangrijke aangelegenheid, welke werd behandeld, was de houtverstrekking aan de bevolking. (Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De Juni-afl. bevat als eerste bijdrage het slot van de mededeelingen over een Balineesch geneeskundig handschrift (de Oesada Sari), door Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan en C. Lekkerkerker. — De heer L. F. van Gent schrijft over den Ned.-Indischen Topografischen Dienst in het verleden, in het heden en in de toekomst. In hoofdzak bevat dit artikel een bestrijding van eene beschouwing over hetzelfde onderwerp van den heer J. van Roon, in de Jan.-afl. — Een artikel van den heer G. J. W. Putman: „Uit een reisrapport”, bevat mededeelingen omtrent een onderzoek naar toestanden en verhoudingen op de Philippijnen, ingesteld door een directeur van een onzer grootcultuurmaatschappijen, om te zien of de beschikbare kapitalen daar onder minder bezwarende omstandigheden dan in Ned.-Indië en met minder risico vruchtdragend kunnen worden gemaakt. Uit de in dit rapport verzamelde gegevens, blijkt wel dat de staatshuishouding der Philippijnen op soheren voet is ingericht. Die soberheid vindt men in de eerste plaats in de salariering, welke bijna geheel naar inheemschen maatstaf geschied, maar men vindt haar overal terug, aan de departementen, in de landsgebouwen en niet het minst in het onderwijs. „Die soberheid steekt schril af tegen de op extra royale wijze ingerichte Indische staatshuishouding”. — De heer J. J.

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is, beschouwt men Aambeienzalf van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. 1.— Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

J. HORNMAN & ZOON
TAXATEURS
 Groot Hertoginnelaan 252 - Den Haag
 Telefoon M. 391.
In- en Verkoop-Bureau
 van geheele en ged. van Inhoedels

„SALLANDIA”
 (GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)
LINOLEUMWAS - WRIJFWAS
DE BESTE
CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA”, ZWOLLE

H. H. DROST & ZOON
 KLEERMAKERS VOOR DAMES EN HEEREN
 LAAN VAN N.-O. INDIË 171
 TELEFOON B 836
 SPECIALITEIT IN
Heeren-Avondkleeding
 ROK-COSTUMES SMOKING-COSTUMES

schrijft een en ander, over de geschiedenis van de
 cultuur op Java. Omstreeks 1560 zou de cacao-plant
 de Spanjaarden naar de Minahassa zijn overge-
 bracht, vanwaar ze over de Molukken en Java zou zijn
 verspreid. — Overigens bevat deze afl. de vaste rubrieken:
 Revue van brochures, Koloniale literatuur, We-
 schap en industrie, benevens een „Aan den lezer” van
 Hoofdredacteur, waarin de mededeeling, dat hij in zoo-
 van zijn ziekte is hersteld, dat hij de leiding van het
 schrift weer op zich heeft kunnen nemen.

No. 3 bevat o.a. „Boedi Oetomo” 1908—1923, met por-
 tret van wijlen Dr. Wahidin Soediro Hoesodo, die gerui-
 men tijd de ziel der vereeniging was. — Opmerkingen over
 ziekenverpleging in Ned.-Indië, door Dr. F. W. van Haef-
 ten. — Dr. J. W. IJzerman (met portret). — De draadlooze
 verbinding Nederland-Indonesië, door F. M. (met ill.)
 Blijkens eene mededeeling der administratie is de uit-
 gave van het orgaan verzekerd; een jaarabonnement kost
 slechts f 2.75, wat in dezen tijd een zeer laag bedrag is
 voor een goed geredigeerd en geillustreerd maandschrift.
 Het adres van redactie en administratie is Den Haag, Laan
 van Meerdervoort 332.

BESCHIKBAAR.

Betekenis der verschillende nationaliteiten in de
cultures ter Oostkust van Sumatra.
 De vraag welke betekenis de verschillende nationali-
 teiten voor het belangrijk cultuur-centrum der Oostkust
 van Sumatra hebben, m.a.w. de vraag in hoeverre het
 Nederlandsch kapitaal aldaar betekenis heeft, is in den
 tijdschrift weer meermalen opgeworpen. Die vraag te
 beantwoorden is evenwel verre van gemakkelijk. Om toch
 eenigzins een denkbeeld te verkrijgen van den toestand,
 is de handelsvereeniging te Medan statistieken ver-
 sameld van de aanplanten, de productieve aanplanten
 en de oogsten der verschillende cultuurproducten over
 de Oostkust gesplitst volgens de nationaliteiten, waardoor men
 een vrij juist denkbeeld verkrijgt van de betekenis
 van elke nationaliteit.
 Uit de gegevens blijkt dat de rubbercultuur ter Oost-
 kust een zeer internationaal karakter draagt, en al zijn
 Nederlandsche aanplanten het grootst, het is een feit,
 dat deze ver terug blijven bij het totaal van alle overige.
 Het bij de thee overweegt het buitenlandsche, speciaal
 Britsche kapitaal; enkele Ned.-Indische aanplanten
 tijdens de crisis eenvoudig verlaten. In de oliepal-
 m- en overwegen de Fransch-Belgische beleggingen, doch
 de koffiecultuur is voor het grootste gedeelte in Neder-
 landsche handen, evenals de copra-cultuur. Met verwijzing
 op de opgaven naar het Nr. van 15 April der Mededeelingen
 van de genoemde handelsvereeniging, vermelden we nog dat
 de gambir-cultuur geheel Zwitsersch, de vezel-cultuur ge-
 heel Nederlandsch en de tabakscultuur voor het over-
 grote deel Nederlandsch is.

De rijkdom van Atjeh.
 Als uitgave van het Atjeh-Instituut is verschenen eene
 brochure, getiteld: De rijkdom van Atjeh. De strekking is
 te wijzen op de mogelijkheid om in dat land zoveel rijk-
 te doen aanplanten, dat door een massa-uitvoer de bevol-
 king tot welvaart is te brengen. Weliswaar zullen de moei-
 lijkheden groot zijn, maar onoverwinnelijk zijn ze niet.
 Vroeger berustte de rijkdom van Atjeh op de pepercultuur,
 maar deze schijnt haar tijd te hebben gehad.

De Indische Mercur.
 No. 23. Over paalworm en tegen paalworm bestand hout
 (met afbeeldingen), door J. W. Gonggrijp (vervolg). — Han-
 delsbeweging van suiker in de verschillende landen der
 wereld in 1922, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts (vervolg).
 — Algemeene vergadering van rubberplanters ter Oostkust
 van Sumatra. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelin-
 gen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de
 overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum
 van het Kol. Instituut geeft thans recente literatuur over
 oliën, vetten en wassen.

PIANO's
RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG
 Ook in huur en in huurkoop

Thee- en Kina-cursus te Deventer.
 Bovengenoemd Ind. Merc. Nr. bevat het volgende bericht.
 Te Deventer is opgericht de vereeniging „De Thee- en Kina-
 cursus”, welke ten doel heeft het verschaffen van gelegen-
 heid aan de leerlingen van de Middelbare Koloniale Land-
 bouwschool, om na afgelegd eindexamen zich verder te be-
 kwamen voor een betrekking bij de thee- en kina-cultuur.
 Het bestuur bestaat uit de heeren: W. C. Loudon, Amster-
 dam, Voorzitter; P. K. van Groningen, Deventer, Penning-
 meester; Dr. H. D. Tjeenk Willink, Deventer, Secretaris;
 J. H. de Beaufort, Amsterdam; J. Vorstelman, Hilversum.
 De te houden cursus zal 10 weken duren. De leerlingen
 moeten, om toegelaten te kunnen worden, het bewijs over-
 leggen, dat zij twee maanden in een machinefabriek prac-
 tisch gewerkt hebben.

Zendingsperiodieken.
 De Macedoniër. Mei 1923. Het verband tusschen de
 Gereformeerde kerken in Nederland en in Indië, door D.
 Bakker. — Van de prediking des Evangelies (vervolg), door
 D. K. Wielenga.
 Nederlandsch Zendingsblad Juni '23. De
 eerste patiënt in het ziekenhuis te Tentana (Posso), door
 P. Schuyt. — Suriname. Een Kerstfeestviering onder de
 melaatschen in Bethesda. Uit een brief van Br. E. Saul.
 Alie den Volcke. Juni '23. Een huis inwijding bij
 de Toradja's van Midden-Celebes. (Plaat, met kort bij-
 schrift van J. Belksma). — Jaarverslag zendingspost Rante
 Pao over 1922, door J. Belksma (vervolg).

BESCHIKBAAR.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
 Hoofdzakelijke inhoud van No. 44. Het Helopletis vraag-
 stuk opgelost? Huldiging van het systeem van Hooff. —
 Pluk- en jutevezel en goenizak, door L. Koch. — Pluk-
 rippen en bewaren van vruchten, door J. J. Ochse. —
 Landbouw, door D. J. Dibbetz. — Eenvoudige bedrijfs-
 voor den landbouwer, door A. J. Koens (vervolg). —
 Acacia Decurrens (slot), door J. K. M. — Iets over
 de gewassen in de Karolanden, door J. J. Bange. —
 Indische Vereeniging voor den Rubberhandel. Jaar-
 verslag over 1922. — Rijfscultuur en rijfscultuur in
 Indië. — Groenbesters. Minosa invisa.

Neerlandia. Orgaan Ned. Verbond.
 Het Juni-Nr. bevat het portret van den diep betreunden
 eere-voorzitter van Oost en West, den heer Ch. R. Bak-
 huizen van den Brink, met een gevoelig bijschrift, hetwelk
 wij ons veroorloven hier gedeeltelijk te laten volgen.
 Zulke mannen als hij is geweest, zijn uiterst schaars.
 Een waas van innige goedheid omhulde zijn fijn gelaat;
 de schrandere vriendelijkheid werd slechts zelden versom-
 berd. Zoo hij ontwaring van onrecht; alles wat zweemde
 naar liefdeloosheid en gebrek aan waardeering, had in
 hem een onverzoenlijken vijand. Dan werd zijn zachte oog
 streng en zijn woorden hadden de trilling der verontwaar-
 diging.
 Bij het oproepen van zijn beeld rijst ook nu weer de
 erkenning: zulke mannen, zoo onkreukbaar, innerlijk en
 naar buiten beschaafd, zoo fijngevoelig en trouw, ze zijn
 bakens voor allen, die in de branding van het leven zoo-
 veel deugden en talenten zien ten onder gaan. Charles
 René had van zijn Waalsche moeder de zachtheid, de aam-
 mimigheid geërfd, van zijn heroemden vader de onafhan-
 kelijkheid van geest, het fijne denkvermogen en de dorst
 naar kennis. Onder de leden van ons Hoofdbestuur, waar-
 in hij lange jaren zitting had, was hij een eenig man,
 slechts met zich zelf vergelijkbaar.....
 Steeds weer: hij was iets zeer bijzonders: een man om
 nooit te vergeten en altijd, ook na zijn dood nog met ver-
 eering lief te hebben.
 In hetzelfde Nr. van Neerlandia een artikeltje van M. R.

BIJ UW BEZOEK AAN
BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGE,
 bemerk U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of
 gescheurd zijn.
 U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen od
Wij Reinigen en Persen Uw Kleeding
terwijl gij slaapt!
THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS
 hebben eigen ateliers te
BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,
 Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior
 Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue
 Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel
 Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren)
 Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen
 (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop,
 dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Cliën-
 tèle mogen rekenen.
 Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der boven-
 genoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen
 wij Uw kleeding,
 terwijl gij Uw courant leest of even een
 brief schrijft.

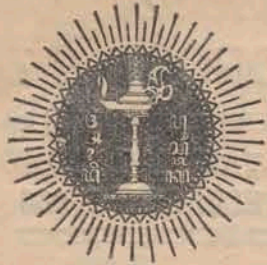
Kromoblada.
 Onder dit opschrift wijdt ir. L. J. M. Feber eene buiten-
 landse waardeerende beschouwing aan het bekende werk
 van hr. Tillema, waarvan eenige maanden geleden het
 eerste en laatste deel het licht heeft gezien.
 Het enkel citaat: „Door dit weergalooz rijk gedocumen-
 teerd oeuvre, vol statistisch materiaal, klopt van het be-
 gint tot het eind de hartslag van iemand, die Indië en den
 inlander lief heeft gekregen als weinig anderen, en niet
 om of te midden van, maar met zijn Indische medemen-
 schen heeft geleefd. Bewogen door de ellende der inland-
 schen bevolking op hygiënisch gebied, heeft de hr. Tillema
 die misère belicht..... Hoe pijnlijk „Kromoblada”
 aan doet, men kan er zich niet van afmaken dat Til-
 lema heeft overdreven en dat het zoo erg niet is. Het is
 den gezondheidstoestand van den inlander wel erg
 erger dan zelfs „Kromoblada” vermag te doen
 denken. Van den gezondheidstoestand, vooral in de kam-
 pelencomplexen in de groote kuststeden, kan met alle recht
 worden getuigd, dat men het moet hebben gezien, om het
 te gelooven.”
 Het zijn hoofdstrekking is dit werk volkomen geslaagd;
 het heeft de overtuiging gewekt, dat het met de hygiëni-
 sche condities waaronder de inlander leeft, zóó niet lan-
 ge kan. Na „Kromoblada” kan er geen twijfel meer be-
 staan omtrent dit kardinale punt: de ontwikkeling van
 de volkskracht is onmogelijk, zoolang de volksgezond-
 heid niet zeer ingrijpend wordt verbeterd. Zouden Tille-
 ma's boeken voorloopig geen ander effect hebben dan het
 openen van dit inzicht, reeds daarmede zouden zij voor
 een verdienste bezitten, die door ander arbeid zel-
 ven geveenaard en nimmre overtroffen.”

American Express Cleaners & Tailors
 Prop.: M. ANDRÉ,
 4 rue Grétry, BRUSSEL
 (eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van
 de Place Bronckère).

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APeldoorn :: TELEF. No. 273

BESCHIKBAAR.

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.
Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleedt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ . . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ . . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeeft, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . . .”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafrâchissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

H. Calmeijer over „Taalstrijd en verbondstaak” en „Onze taal op de scholen der Minahassa.” — Verder schrijven P. J. Jager en H. van Asbeek nogmaals over het wapen van Suriname.

De Tropische Natuur.

Inhoud van het Mei-Nr. Over een merkwaardigen bid-sprinkhaan, door H. H. Karny. — Iets omtrent Dynastieden (bladsprietke kevers), door E. Jacobson. — Eenige bijzonderheden over mangrove-bossen (vervolg), door H. W. Meindersma. — Eenige opmerkingen over den klapperdief (Birgus latro), door Dr. H.

Indië, Geïllustreerd weekblad.

Afl. 10. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — De Artillerie Constructie Winkel te Bandoeng, door Majoor A. de Fremery. — Atjeh's gouverneur afgetreden (levensbijzonderheden met portret, van den hr. A. G. H. van Sluys), door L. — Kemedie Stamboul, door Marie Jacques (slot). — Suriname. Voor de bacoencultuur (ontleend aan de N. R. Ct.)

Geschiedenis van handel en bedrijf.

Bij J. B. Wolters te Groningen en den Haag is verschenen: Geschiedenis van handel en bedrijf, vooral in Nederland. Leerboek voor handels- en vakscholen, door Dr. C. te Lintum. Met afbeeldingen en schetskaarten.

We vestigen op dit werk de aandacht, omdat de schrijver aan de Nederlandsche koloniën ruimschoots aandacht wijdt en het aansluit bij het boek van Eykman en Dr. Stapel over de geschiedenis van Ned.-Indië en te Lintum's Handelsaardrijkskunde dat Nederland en koloniën ook behandelt met een algemeen blik op de overige wereld.

Varkensfokkerij in Ned.-Indië.

Over dit onderwerp een geïllustreerd artikel van Dr. 't Hoen in het Mei-Nr. van Cultura, waarvan het doel is te trachten belangstelling op te wekken voor een rationeele varkensteelt in Indië en een en ander mede te deelen omtrent de resultaten verkregen met een varkensras, dat zich naar schrijver's meening, in de bergstreken zal kunnen aanpassen.

Een noodzakelijke voorwaarde acht schr., dat het fokproduct een dier is, in staat hoofdzakelijk zelf zijn voedsel te zoeken, zooals dit op het eiland Bali en in de Bataklanden bij de bevolking gebruikelijk is. De varkens loopen daar den geheelen dag vrij rond en vervullen tevens de rol van straatreinigers in de kampong. Alleen de zeugen met jonge biggen worden tijdelijk opgesloten in omheinde ruimten en op het eiland Bali, waar veel handel wordt gedreven, houdt men ook de volwassen castraten gedurende 3 à 4 maanden bij huis in hokken, om ze met wat bijvoer in slachtoestand te brengen.

„Met de verzorging van de varkens houdt zich uitsluitend de vrouw bezig; haar taak is geen senicure, want behalve de dagelijkse beslommeringen der huishouding en zorg voor haar kroost, komt het planten en oogsten van de rijst grootendeels ook nog voor haar rekening. De man beschouwt zijn taak na afloop van het omploegen en eggen der rijstvelden en tegallans (droge gronden bestemd voor tweede gewassen) vrijwel als afgedaan. Met afvalproducten van het landbouwbedrijf, zooals mais en rijstzemelen, vermengd met fijngemalen pisangstam, knolgewassen, loof en blaren van verschillende planten, weet de Balineesche vrouw een goedkoop voederration samen te stellen, waarop de dieren goed gedijen.”

Locale Belangen.

Afl. 21 (10 Mei '23). Het vraagstuk der watermeting, door Dr. Ir. J. Versluys. — Het wegeenvraagstuk voor gemeenten en gewesten, door Ir. W. C. D. Haarman. — Decentralisatie. — De Indische Raden. Enz.

Id. Mededeeling No. 50. Praeadvies, uitgebracht voor het 13e Decentralisatie-Congres, te houden op 20 en 21 Mei 1923 te Batavia, door J. W. Meyer Ranneft over Regentschapsraden.

Mededeeling No. 52. Algemeene voorschriften voor het personeel in dienst der gemeente Semarang.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Oorspronkelijke bijdragen in Deel XVI, afl. 5 (Mei '23). De houtvoorziening uit de wildhouthossen op Java, door H. J. L. Beck. — De houtvoorziening uit de wildhouthossen op Java (Notulen betreffende de besprekingen over het voorgaande artikel). — De boschgesteldheid van Bawean, door E. H. B. Brascamp. — Kernrol in Tectona grandis L., door T. Altona. — Boschwezen en houthandel, door F. Blok. — Literatuur. — Boekaankondiging.

De Mijn-Ingenieur.

Jaarg. 4, afl. 5 (Mei '23) bevat o.a.: Het kolentransport van de Ombilinmijnen naar Emmahaven, door Ir. H. P. Hijnmans van Anrooij. — Enkele beschouwingen en waarnemingen betrekking hebbende op de exploitatie-methode

SCHOOL OF ENGLISH
Geleenstraat 118
Weteringkade
DEN HAAG

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGELAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN

UITLUITING PRIVAAT ONDERDRIJF IN DE ENGELSCHE TAAL

Schlumberger, waarbij door erts voorkomend opgewekte elektrische stroomen worden gemeten, door Ir. M. W. J. J. — Petroleum-politiek, door O. — Het ongeluk in den Kloet-tunnel. — Een los bijvoegsel bevat het kort verslag der verrichtingen van den Dienst van het Mijnwese over het vierde kwartaal 1922.

Orgaan van den N.-I. Pol. Econ. Bond.

In het Nr. van 3 Mei een artikel van J. Z. van Dijk over „Versobering”. (De strekking van dit artikel wordt duidelijk, wanneer men slechts kennis neemt van de zin: „Wie de toestanden, waaronder de bevolking leeft vergelijkt met die onder Amangkoe-Rat en dergelijke Oostersche heerschers, zal moeten erkennen, dat Indië een Nederland groote, onschatbare weldaden verschuldigd is. — Verder geeft J. v. S. een vervolg zijner beschouwingen over het ambachts-ondrewijs. — J. H. Ritman publiceert weder enige notities omtrent den economischen toestand van Ned.-Indië in 1922.

Asia. The American Magazine on the Orient.

Het Mei-Nr. met een gekleurde wajang-pop op den omslag, heeft als ondertitel Dutch East Indies Number, het wel lang niet de geheele inhoud op Ned.-Indië betrekking heeft.

Het bevat o.a. een bijdrage van A. B. Cohen Stuart, getiteld Holland's Island Empire, met veel illustraties. Over „Batik” schrijft Minnie Frost Rands, met teekeningen van Mas Pirngadie. — Verder noemen we Orphei in a Javan village, by Augusta de Wit. — Malay subjects of Queen Wilhelmina. — Insulinde and American business by H. A. van Coenen Torchiana (met kaart). — Ho for Surinam by Gertrude Emerson (in de Juni-afl. zal Mr. Emerson dit artikel vervolgen).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1923, No. 18 (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

De Indische belastingen, door Joh. J. B. (De Vrijheid, Juni '23).

Travelling in Insulinde (with illustrations). (Hollandsche en her Colonies. May '23).

Behandelde ziekten van de Kon. Ned. Marine over het jaar 1921. Uitgegeven door het Centraal Bureau voor de statistiek. (S-Gravenhage, Mei '23).

Ned.-Indië. Aardrijkskundig leesboek, door J. L. Brouwer en K. G. Houwen. 2A. Java. Geill. door W. K. de Bruijn. 11e druk. (Groningen-Den Haag, J. B. Wolters).

Een offer der zee. Schets uit een jong-Christelijke gemeente op Seram, door H. Krayer van Aalst. (S-Gravenhage, Alg. Boekhandel voor in- en uitwendige zending).

De fokkerijen in Indië op meer wetenschappelijke basis door Dr. B. Vrijburg. (Mededeelingen der Vereeniging tot bevordering van wetenschappelijke teelt. No. 12).

Suriname.

Uit de rede, waarmede gouverneur van Heenan de nieuwe zitting der Koloniale Staten heeft geopend, nog het volgende in aansluiting aan ons vorig nummer:

„Behalve op het streven naar bekendheid in het moederland hebben wij ons in te spannen om de aandacht op de voortbrengselen van onzen bodem elders te vestigen en het landbouwdepartement heeft geen poging onbeproefd gelaten om in die richting te werken.

Dat de energie tot meerdere ontwikkeling van bestaande bedrijven niet ontbrak, vond een sprekend voorbeeld in de modernisatie van de suikerfabriek te Mariënburg, welke met groote geldelijke offers van de zijde der Nederlandsche Handelsmaatschappij op bewonderenswaardige wijze tot stand kwam, en in de gelijksoortige in uitvoering zijnde plannen, zij het dan ook op kleiner schaal, ten behoeve van de plantage Rust en Werk.

Ook de meerdere rijstpelmolens in Nickerie en die van de heeren Adolf Samson en Cornelis Loeb nabij, en in onze stad, zijn daar om aan te zien dat de kleinere industrie den moed bezit om zich te vestigen.

De selectie om betere rassen van cacao en koffie aan te kweken vorderde naar wensch en met waardeering mag worden vermeld, dat de Surinaamsche planters, blijkbaar beter dan elders, de

ABONNE SIGAREN VADEMECUM
HAVANA-SERIEMERK
N.V. SIGARENFABRIEK
KESSELS & VAN HUSSEN - EINDHOVEN

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM
 Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL
 KUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
 Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

**Heeren- en Dameskleeding
 naar Maat**
 Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit
 Gelegenheid tot Abonneeren
 AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen
 in Indië kosteloos hersteld.

van deze selectie inzien, zoodat op de plan-
 tages ijverig in die richting werd gewerkt.
 hoe staan wij thans tegenover de toekomst
 wat wagen wij te voorspellen van de aange-
 komende periode, waarvoor de ondoorzichtige sluier
 langzaam zal worden weggeschoven?
 die de voortteekenen ten deze niet geheel
 vreemde, is het oude Europa op weg om zich zeer
 zaam te herstellen uit den chaotischen toe-
 stand van verwarring en ontreddeering, waarvan de
 menschen nagenoeg over de geheele wereld werden
 getroffen.
 Mocht dit uitzicht in vervulling treden, dan is er
 dat ook gradueel de handelsbanen zich effe-
 ren en het vertrouwen in commercieele verhou-
 den aangroeit en dan zal ook Suriname daar-
 in een volgend stadium den invloed gevoelen.
 Het ware van groot belang indien tegen dat tijd-
 naast den uitvoer van onze gewone stapel-
 producten ook het bacovenvraagstuk, waarvan
 ten onrechte zooveel wordt verwacht, ware op-
 lossing.
 Het bijzondere belangstelling heeft het bestuur
 onderhandelingen gevolgd, welke dienaangaande
 de plantersverenigingen met belanghebben-
 den in Nederland door tusschenkomst van het stu-
 dendicaat zijn gevoerd en het is aan te nemen,
 dat het opperbestuur in deze niet lijdelijk zal toe-
 komst.
 De zijden kan over waardevolle gegevens met
 betrekking tot de bacoven-cultuur worden be-
 reikt, sedert dr. Stahel daarnaar een omvangrijk
 onderzoek in Centraal-Amerika heeft ingesteld,
 de resultaten hiervan zullen zoowel den grooten
 den kleinen landbouw ten goede kunnen
 komen.
 De stabiliteit van de markt en toenemen van de
 opkruipkracht zullen ook ongetwijfeld onze citrus-
 producten ruimeren afzet vinden en zullen de
 producenten thans door het landbouwdepartementen in
 richting ingestelde pogingen, waarop de voort-
 vrede medewerking van de afdeling Handels-
 museum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam
 werd verkregen, met succes worden bekrond.
 Ook voor een toenemenden handel in onze hout-
 producten is de toekomst geenszins duister en de de-
 structies, welke onze beheershoutvester te dien
 zamen bij de directie van het Panamakanaal en
 elders mocht houden, zullen van waarde
 worden.
 De verwachtingen in gingen de balata-
 cultuur sedert den aanvang van 1923 aanmerkelijk
 zijn, en waar niet valt te onderstellen, dat dit
 slechts van tijdelijken aard is, zal hieruit voor de
 plantanten van dit belangrijk export-artikel een
 compensatie voortvloeien voor de periode van
 recessie, waartoe overheidshulp werd ingeroepen.
 Het houxite-bedrijf zich heeft hersteld en
 met name Moengo wederom met nieuwen moed
 meer intensieve exploitatie is begonnen, strekt
 dat in een tijd van werkloosheid als den onzen,
 een groote dankbaarheid.
 Wat nu van onze bodemproducten te zeggen?
 De aanwezigheid van ijzererts, aardolie en
 andere mineralen in Suriname is aangetoond, doch zijn
 winstgevend te ontginnen en in exploitierbare
 mate voorhanden?
 Het heden ingetreden jaar daarop enig
 woord kunnen geven en het ijverig initiatief
 particulieren ten deze meer deskundige voor-
 stellen ontvingen.
 De Memorie van Toelichting op de juist afge-
 zonden begrooing vond ik vrijheid uiteen te zet-
 ten voor een daadwerkelijke ontwikkeling van
 de kolonie eene erkenning en versterking van het
 onafhankelijk gewild zelfbestuur onmisbaar is te
 worden.
 Het medede is geenszins bedoeld het vraagstuk
 van staatkundige evolutie als afgedaan te beschou-
 wen.
 Middellijk daaropvolgend dringt zich de
 vraag naar voren, welke de meest doeltreffende

wijze zal zijn om dit zelfbestuur tot ontplooiing te
 brengen.
 Zonder andermaal te vervallen in de fout om
 het een en ander te veel op Nederlandsche leest te
 schoeien, zal bij het zoeken naar de gewenschte
 staatkundige vormen enerzijds naar aanpassing
 aan het karakter van land en volk dienen te wor-
 den gestreefd, en anderzijds tegelijk met de bestrij-
 ding van het onevenwichtige, ten aanzien van de
 samenstelling en de verspreiding der bevolking,
 het beginsel van decentralisatie ingang moeten
 vinden.
 Wellicht zal de gelegenheid zich voordoen dat,
 hetgeen ik in deze reeds te behoeve van Paramaribo
 heb voorbereid, nog in dit zittingsjaar aan uwe be-
 oordeeling kan worden voorgelegd.
 In afwachting van de houding, welke het opper-
 bestuur tegenover mijne desiderata zal aannemen,
 zal op wetgevend gebied voorshands slechts dat-
 gene in aanmerking komen, waarvan dadelijke
 vervulling noodzakelijk is...."

De opening van het nieuwe zittingsjaar der
 Koloniale Staten heeft met het gebruikelijke cere-
 monieel plaats gehad. Mr. S. D. de Vries, weder-
 om tot voorzitter benoemd, aanvaardde deze func-
 tie met een rede, waarin hij o.a. zeide:
 De jongste berichten, dat de zoogenaamde com-
 missie-Staal met haar arbeid gereed is, doen mij
 thans met meer stelligheid aannemen, dat in den
 loop van dit nieuwe zittingsjaar ons college ge-
 roepen zal worden, om zijn advies uit te brengen
 over een ontwerp van wet tot vaststelling eener
 nieuwe staatsinrichting voor Suriname.
 Moge alsdan de naaste toekomst uitwijzen, dat
 dit wetsontwerp in zich vervat de verwezenlijking
 van ons aller wensch, dat de aan Suriname, als
 gebiedsdeel van het Koninkrijk der Nederlanden,
 toegekende autonomie geen schijn doch werkelijk-
 heid zij.

De Koloniale Staten hebben in zes vergaderingen
 de begrooing voor 1924 afgedaan en deze met
 eenige wijzigingen met algemeene stemmen aan-
 genomen. Wij kunnen hier op de debatten niet in-
 gaan. Slechts het volgende willen wij memoreeren:
 De heeren May, Dragten en O'Ferrail verklaar-
 den zich tegen elke uitbreiding van de gouverne-
 mentsonderneming Sloopwijk, ook als die uitbrei-
 ding zou geschieden als steun voor het hervatten
 der bacovencultuur in de kolonie. Een amende-
 ment om f 20.000, bestemd voor uitbreiding, te
 schrappen, werd, na debat, aangenomen met 8
 tegen 2 stemmen. Tegen stemden de heeren Gong-
 grijp en Kraan.
 Wij betreuren deze beslissing zeer, omdat daar-
 door de hervatting van de bacovencultuur gevaar
 loopt en als gevolg daarvan de fruit-uitvoer in het
 algemeen. Staat het niet te vreezen dat de in Ne-
 derland wonende plantage-eigenaars niet zullen
 meedoen aan de cultuur als de gouvernementson-
 derneming zich van deelneming onthoudt?
 Hebben de Staten wel bedacht welke kans op een
 loonend bedrijf zij onthouden aan den kleinen land-
 bouw? Van alle kanten is in den laatsten tijd er
 op gewezen hoezeer het wenschelijk is ook de klein-
 landbouwers aan te moedigen zich op de bacoven-
 cultuur toe te leggen, nu er met de rijstcultuur niet
 zooveel te verdienen valt als gedurende den oor-
 log. Wij hebben dit meermalen in dit blad bepleit.
 Dr. van Blankenstein deed dat in een zijner arti-
 kelen, de heer Liems in *De West-Indische Gids* van
 April 1923 en in zijn rede in de Eerste Kamer bij
 de behandeling van de Surinaamsche begrooing
 voor 1923, zeide de oud-gouverneur van Suriname,
 de heer Idenburg: „De kleine landbouw is ook
 voor de vruchtenteelt geschikt en de vruchten-
 uitvoer kan ook voor den kleinen landbouw een
 uitnemend loonend bedrijf zijn”.
 In *De West-Indische Gids* van April 1923 schreef

Om goede zaken te maken
 is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten dat gij
 die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.
 GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW
Reclamecampagne.

BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een
 voortreffelijke Rijsttafel zijn
 de
Recepten van een Ind. Kokki
 onmisbaar
 „De Ind. Rijsttafel” door
 FR. BLOM, Schrijver van
 „Moderne Kookkunst”,
 verkrijgbaar bij den Boek-
 handel en bij de Uitgeefster
 Nobelstraat 20, Den Haag.
Prijs f 1.00

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche
 worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt
 „Anton Hunink, Deventer”, dan verzekeren wij U,
 dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid
 is door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons
 verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.
Anton Hunink, Deventer.
 Hofleverancier.

BESCHIKBAAR.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.
 (L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige drijfveren, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.
 (Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menselijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.
 (Top Naef in *De Amsterdammer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.
 (Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerdery, 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Bezoekt de Tentoonstelling

van

BOEATAN

Den Haag, Heulstraat 19

Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, in de vóórzaal, thans speciaal van Bataksche weefsels.

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamié*. Donderdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdags eenvoudige rijsttafel à f 1.50.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar* armbanden tegen de rheumatiek à f 2.50 per stuk.

WISBRUN & LIFFMANN

Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

de heer Kluvers: „De beteekenis voor de toekomst der kolonie van vruchtenexport ziet ieder in. De kleine, zoowel als de groote landbouw zal daaraan kunnen deelnemen. Het is een algemeen belang”.

Dat er verzet is tegen de gouvernementsonderneming Sloopwijk is verklaarbaar, maar met de wetenschap voor oogen dat deze onderneming met of zonder bacovencultuur voorloopig in leven blijft, hadden de heeren beter gedaan hun amendement niet in te dienen. Wij hadden ons reeds zoo verheugd op den nieuwen bloei die voor den kleinen landbouw in het vooruitzicht was.

De belangstelling van de Nederlandsche dagbladpers in Suriname neemt zienderoogen toe. Nu weer opent *De Telegraaf* van 8 Juni een nieuwe rubriek: *Brieven uit Suriname*. Deze eerste brief is zeer interessant en belooft veel voor de volgende.

Het St.bl. no. 224 bevat een Kon. besluit van 28 Mei, houdende vaststelling van de mogelijkheid van tenuitvoerlegging in Nederland van in Suriname en in Curaçao opgelegde straffen. Daarbij is bepaald, dat de gouverneur van Suriname en de gouverneur van Curaçao, ieder voor zooveel betreft de kolonie onder zijn bestuur, bevoegd zijn, om, met het oog op den persoon van den veroordeelde, te bepalen, dat deze tot het ondergaan van een hem in de kolonie opgelegde gevangenisstraf of hechtenis naar Nederland zal worden opgezonden.

Dit besluit treedt in Suriname en in Curaçao in werking gelijktijdig met het voor de betrokken kolonie vastgestelde Wetboek van Militair Strafrecht, of, zoo dat Wetboek inmiddels reeds mocht zijn in werking getreden, met den dag volgende op dien van zijn afkondiging in de betrokken kolonie.

Goud-aanvoer. Van het plaser Adolf F. C. Curiel (voorheen Suriname Mining Cy.) aan de Kleine Saramacca is een stuk gedegen goud, wegen 550 gram, aangevoerd.

Curaçao.

De Politie.

Zou er wel iemand zijn, die nog kan nagaan, hoe lang het nu al zoodanig sukkelen met de politie is, dat men spreekt van een „janboel” (het woord is niet van ons), die gereorganiseerd moest worden? De jongste klachten dateeren in een voorgaande reeks van het begin van het bestuur van gouverneur Nuyens, of liever — van dien tijd dateert de laatste reorganisatie in haren eersten vorm. En zou toen een luitenant bij de politie komen, maar die kreeg al gauw kwestie met den procureur-generaal. Steeds meer fuseliers gingen bij het politiecorps over — niet altijd de beste elementen en zij werden daar ook al niet beter — die ten deele aan de militaire rechtspraak en het gezag van den garnizoenscommandant onderworpen bleven, nieuwe bron van haken en oogen tusschen de politie- en de militaire autoriteiten. Intusschen bleef men maar reorganiseeren, deed althans alsof, maar ingewijden vertelden wel eens, dat er krachten waren die alles tegenhielden, en niet-ingewijden kregen soms sterk den indruk, dat in het politiecorps vooral ontbrak..... tucht.

Het publiek beseft niet in alle opzichten de juiste beteekenis der politie, en dat lag niet altijd aan het publiek. Men zag den commandant met een portefeuille en een sabel naar het parket loopen, vandaar terugkomen en er weer heengaan. Op den duur leek dat zelfs niet meer gewichtig, voor den commandant namelijk niet. En de politie-agenten, het had er wel eens iets van of zij er waren om, zooals men dat in Amsterdam kan zien aangekon-

BESCHIKBAAR.

Wij fotografeeren U thuis

zonder verhooging

INLICHTINGEN:

FOTO-PERSBUREAU

Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

digd, „te spelen op bruiloften en partijen” en op begrafenissen vooral. Wie trouwde, zilveren bruiloft vierde, een danspartij gaf, vroeg den commandant een politie-agent te leen, en die werd dan aan de deur geposteerd om te groeten wie binnenging. Wij zeggen gaarne „'s lands wijs, 's lands eer”, en wij geven toe, dat wat hier belachelijk schijnt, elders interessant kan wezen, maar zulke geuriken moesten de politieeliders laten uitslijten, omdat zij in dezen democratischen tijd het politiecorps onwaardig zijn.

Er was gegronden hoop, dat met de komst van den heer Elhorst, oud-hoofdinspecteur van politie te Amsterdam, door gouverneur Brantjes uitgenoodigd om de boel te reorganiseeren — voor den zoveelsten keer — verandering zou brengen. Er is sindsdien ook wel wat veranderd en verbeterd. Het tweeploegenstelsel is ingevoerd, de havenpolitie is afgeschaff, waarvoor de commandant een paar jaar terug naar Rotterdam was geweest, en nog eenige kleinigheden meer. Velen dachten en zeiden, dat de commandant spoedig met ontslag zou gaan, maar tot nu toe gebeurde dit niet, wat waarschijnlijk, als 't zoo doorgaat, den nieuwen inspecteur wel het doel van zijn reis zal doen missen. Want de gouverneur schrijft in de memorie van antwoord op de begroting voor 1924, dat „de werkzaamheden van den inspecteur niet ten volle voldoen, de daarvan gekoesterde verwachtingen voldoen. Die werkzaamheden zijn anders zoo verschrikkelijk moeilijk niet, n.l. 1°. zich op ongezette tijden overtuigen of de dienst naar behooren wordt verricht; 2°. op gezette tijden, bij dag en bij nacht, toezicht op het dienstdoend ondergeschikt (niet: het hoven hem staande) personeel houden; 3°. de opleiding van agenten. Geschrokken eenigszins, vraagt men zich af, welke verwachtingen van den inspecteur te dezen aanzien wel gekoesterd mogen zijn. Hij heeft de advocaat-generaal te Amsterdam zich vergist in den Amsterdamchen oud-hoofdinspecteur? Zeer terecht zegt *Voz di Pueblo*, dat de gouverneur dergelijke algemeene beschuldigingen zonder aanvoering van feitenmateriaal niet moet uiten, vooral niet in openbare stukken, waar de verdediging van den aangevallene achterwege moet blijven.

Met of zonder des inspecteurs schuld — de gebeurtenissen van 17 Juli 1922 hebben voldoende aangetoond, dat de preventieve en de repressieve werking der politie moeilijk onderschat kan worden. Men leze eens in de Kamerverslagen na, wat het Kamerlid Boon daarover van ooggetuigen gehoord had, hetgeen in den grond der zaak met onze inlichtingen overeenkomt, gelijk wij dit neerschreeven vóór de behandeling der begroting.

Waarschijnlijk gaat men binnenkort weer reorganiseeren.

En zoo zal het doorgaan, tot er iemand komt, die de koe bij de horens durft te pakken.

Hof van Justitie.

Mr. Schagen van Leeuwen heeft eervol ontslag gekregen als lid van het hof van justitie.

Wie kan helpen?

Een onzer lezers zou gaarne ter leen hebben de *Amigoe di Curaçao* 1898 en 1899. De tijd is te kort om die op Curaçao op te vragen. Is er misschien één onzer lezeressen of lezers, die hier kan helpen? Laat die zich dan opgeven aan onze administratie, Heulstraat 17, Den Haag.

Uit den Verrzen Vreemde.

Handel tusschen het buitenland en onze Buitenbezittingen.

Er ligt voor ons een werk dat den statisticus wellicht groote bewondering zal afdwingen, maar dat bij ons de vraag doet opkomen of de daaraan verrichte arbeid wel in overeenstemming is met het ervan te trekken nut.

Van de „Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in N.I. over 1921” waren reeds verschenen: de

EINDHOVENSCH E BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN BOOMEN EN PLANTEN

TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAAL ADRES VOOR HET AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

het voorbericht en de vijfjaarlijksche overzichten van uitvoer in diverse groepeerings; dl. Ila met de tab. VII (in- en uitvoer en rechtenstaten van Java en de Buitenbezittingen); dl. Iib met de tab. I t/m. VII (in- en uitvoer en rechtenstaten der Buitenbezittingen). Thans is dl. III met de tab. VIII (in- en uitvoer per gewest der Buitenbezittingen). Met dit (eigenlijk vierde) deel, van ± 1/4 kwarto-formaat, is deze statistiek over 1921

de buitenbezittingen zijn de artikelen opgesomd welke de in- of uitvoerwaarde f1000.— overteft. De statistiek is doorgevoerd tot onderdelen van artikelen van elk artikel is de hoeveelheid in handels-eenheden en is de waarde, tot guldens herleid, in overzichts-tabellen gerangschikt. Maar ook heeft weer een plaats gevonden naar het land van herkomst of van bestemming.

een werk! Wat een werk voor tal van ambtenaren. gepenteur, wat een onvermijdelijke correspondentie! Wat een kosten aan tijd, arbeidsvermogen, en uitgaven, verzenden.

hoog belang ligt er in de wetenschap dat uit het moment Celebes in 1921 voor 1645 gl. kleederen en naar Portugeesch Timor en voor 900 gl. „naar werd verscheept? Of in die, dat van daar voor aan koevrouwen werd verzonden naar „onbekend“? Z. en O. afd. van Borneo werden 1483 K.G. schelpen verschillende soort uitgevoerd naar Singapore ter waarde van 1140 gl., en 31 K.G. naar Nederland, t.w.v. in dat gewest werden uit Gr. Britannië ingevoerd 106. koolzure soda, en van elders 1017 K.G., t.w.v. 1120 en 142 gl. Niet minder belangrijk is het feit van invoer van 1781 K.G. Chineesche speelkaarten uit de W. afd. v. Borneo, t.w.v. ook juist 1781 gl., ook, dat in de Lampongs voor 1600 gl. ruwe kool uit Australië binnen kwam. Dat de vrijhaven van 976 K.G. kapok mocht invoeren uit Singapore en t.w.v. 810 gl., acht de statistiek van zóó groot dat zij hiervoor zelfs afwijkt van de als regel gemiddelde grens van 1000 gl.

in dezen tabellenarbeid factoren van grooter beteekenis schillen dan wij erin weten te ontdekken, dan meenen wij toch de overweging te mogen aannemen, in hoever daaraan ernstig afbreuk zou worden gedaan door als regel alleen die artikelen op te nemen van een waarde van minstens f20.000 is in- of uitgevoerd. Dit zou althans al zoowel de helft van zijn omvang ontnemen. specificatie der goederen is doorgevoerd tot een grootte waarvoor wij slechts de allereerste vermelding op de blz. der tabel behoeven weer te geven, om onze naar mogelijke vereenvoudiging te doen begrijpen. De opgaven over Atjeh beginnen met „aardewerk“, dat is in afzonderlijke hoofden onderverdeeld voor: „kopjes en schoteltjes“, „spiegelkommen“, „alle soorten“. Bier is verdeeld in „afgetapt stout“ en „stout“. Voor glas en glaswerk worden verder voor manufacturen aacht-, papier en papierwerk vier-, en staal elf afzonderlijke hoofden ingedeeld, die evenals, evenals het aardewerk en het bier, zonder specifieke beteekenis in te hoeden, dunkt ons, best als tabelsoort hadden kunnen worden weergegeven. Dit natuurlijk evenzoo voor de andere gewesten, aangezien specifieke daer naar dezelfde methode als voor Atjeh is. Wordt in deze soberheid betracht, de van het foliant zou ook hierdoor belangrijk kunnen ingekrompen.

invoer geeft het hoofd van een rubriek aan: „van herkomst“, bij den uitvoer: „land van bestemming“. Ware deze betiteling juist, dan zouden de daarin aangevoerde aantellingen wel interessant kunnen zijn, en misschien wel wat praktische waarde kunnen hebben. die hier speciale aandacht geven aan — en voor hetgeen „de vreemde“ op te merken biedt, is de statistiek de directe aanleiding tot het bespreken van „statistiek“, maar, 't moet ons van het hart, wij niet in gevonden wat ons toegezegd wordt. Besprekend kan de vergelijking zijn tusschen het aanbod van Nederland enerzijds en de vreemde anderzijds handelsbeweging heeft gehad, voor zoover deze in- en uitvoercijfers kan blijken. Hierbij is echter merken, dat aangegeven „invoer uit — en uitvoer naar Nederland“ geenszins identiek is met de begrippen „invoer en bestemming der handelsartikelen“. Maar nu naar Nederland, en voor verschillende artikelen van Nederland, Singapore een vooraanstaande plaats in de tabel voor Atjeh en Sumatra's Oostkust. Penang en Singapore, noch Penang hebben een achtergrond van lever of afnem, zij zijn dus ten onrechte als van herkomst of van bestemming vermeld. Het is natuurlijk niet te doen om een spitsvondigheid, om het wezen van de zaak. Indien er nut in

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND“
AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst
van Amsterdam via Southampton, Algiers, Genna, Port-Said naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

gezien wordt van de handelsartikelen aan te geven van waar zij komen, welk land de afnemer is, dan beantwoordt de vermelding van een doorvoerhaven niet aan deze bedoeling.
Kiezen wij maar weer een voorbeeld van de allereerste pagina. Voor Atjeh vinden wij daar:

	Land van herkomst.	Waarde in guldens.	Totaal.
Aardewerk.	Nederland	11.460	
Alle andere soorten.	Duitschland	1.239	
	Penang	41.990	
	Singapore	1.368	
	Japan	10.536	
	Van elders	87	
	Onbekend	11.722	78.402

Nemen wij aan, dat de opgaven betreffende Nederland, Duitschland en Japan inderdaad op herkomst uit die landen wijzen dan zegt dit ons iets, maar wat zegt de verdere specificering ons? Hetgeen uit Penang en uit Singapore komt laat ons omtrent het land van herkomst even zeer in het duister als hetgeen sub van „elders“ en „onbekend“ vermeld is.

In het dikke groote werk spelen de vermelding Singapore, van en naar elders, onbekend een groote rol, die van Penang of Hongkong laat den lezer al evenzeer in volslagen duister omtrent het „waar vandaan?“ of „waarheen?“

Een op deze wijze doorgevoerde uitwerking in deel III van hetgeen in dl. Iib voor de Buitenbezittingen reeds in 't algemeen gegeven werd, lijkt ons inderdaad nutteloos werk, de uitwerking toont toch eigenlijk slechts aan dat, wat men zelf belooft te geven, niet uit te zoeken is.

't Is niet te verwonderen, dat bij een zoo veel omvattend en lastig werk, hier en daar eerlijk vermeld moest worden, dat de gegeven cijfers onvolledig, onbetrouwbaar zijn te achten, of slechts onder reserve zijn te gebruiken. Van de tolkantoren Boenta en Loewoek in Celebes waren de gegevens over 1921 te laat ontvangen om nog te kunnen worden verwerkt. Hebben alle gegevens ons eerst circa 1½ jaar na 't verstrijken van 1921 kunnen bereiken, eenige zullen dus nog later worden gepubliceerd. Licht in deze mededeeling geen verwijt aan het adres der samenstellers, die niet eerder gereed konden komen en die geen nauwkeuriger gegevens konden verstrekken, de waarde van de statistiek voor praktische doeleinden wordt er toch alweer niet door verhoogd.

't Is ons niet bekend, in hoever deze statistiek behoort tot de objecten van bezuiniging, waarop de versobering van den laatsten tijd gericht is. Behoort zij reeds hiertoe, dan zou dit mede voor de juistheid van onze opvatting getuigen, behoort zij er niet toe, dan veroorloven wij haar hiertoe aan te bevelen. Deze geheele statistiek is voor groote versobering vatbaar; een uitgave van de te behouden tabellen met een tusschenruimte van 5 jaren (niet over 5 jr., maar over een jaar om de 5 jaren); een overwegen van wat wél, wat geen praktische waarde kan hebben; en een ander zal den omvang van den arbeid en van het uit te geven foliant tot laat ons zeggen, 1/10 kunnen terugbrengen.

Nu de tabel toch voor ons ligt, willen wij ze echter niet met deze boutade afdoen, maar er enkele cijfers uit sprokkeljen; waarbij wij ons tot een drietal gewesten beperken.

Invoer in Atjeh (zonder de vrijhaven Sabang). Automobielen 60 st. w. o. 12 vrachtauto's uit V. S. N. Amerika f116559. Bier f299029 voor de helft ongeveer direct uit Nederland. Jenever f103292 voor 2/3 uit Ned., voor 1/3 uit onbekend. Melk gec. en gest. f184806, w. v. circa f25000 direct uit Ned. Wij maken hier in 't bijzonder melding van den invoer van rijst tot een hoeveelheid van bijna 1½ miljoen K.G. voor een bedrag van ruim f228.000; zij die de toekomst van Atjeh's rijkdom zien in zijn rijstuitvoer, zullen met dit vooralsnog bestaande tekort voor de eigen behoefte van het land rekening hebben te houden.

Uitvoer van Atjeh: Copra ruim één miljoen gld. Patchoulibladeren f187952. Peper bijna 5 mill. K.G. t. w. v. ruim 2 mill. gld.

Invoer ter Sumatra's O. K. (zonder de vrijhaven Bengkalis). Petroleum en aardolieproducten, uit zoowel alle petroleum-verschepende havens van de aarde, tot totaal circa f1800000. Automobielen en onderdeelen f2786000. Blik in b laden f2147437. Cement ruim één mill. gld. Machines en werktuigen uit alle deelen van de wereld bijna 7½ mill. gld., waar nog voor zoowel f95000 voor naaimachines is bij te voegen. Rijst ruim 94 mill. K.G. t. w. v. 14 mill. gld. Dit tabaksland voerde in voor f1378853 aan sigaren, f3729001 aan sigaretten, f1067039 aan tabak, slechts voor een klein deel rechtstreeks uit Nederland.

Uitvoer van Sumatra's O. K. Caoutchouc ruim 34 mill. K.G., t. w. v. bijna 32 mill. gld. Koffie 687613 K.G. t. w. v.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEFOON No. 2512
DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

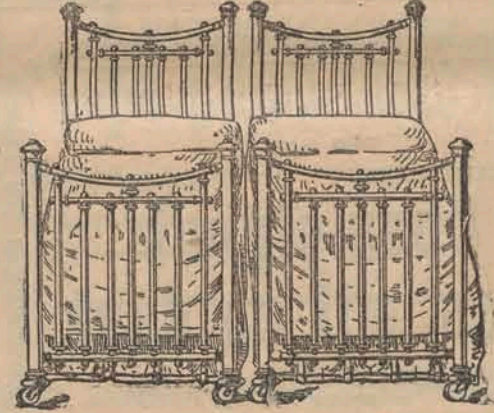
V. MASSARO
KAMPERSINGEL 50 - HAARLEM
LEVERANCIERS VAN MARMER, MOZATEK, STEEN- EN HOUTGRANIET VLOEREN, LAMBRIZEERINGEN, AANRECHTBLADEN GOOTSTEENEN, TRAPPEN, PLINTEN enz.
CONSTRUCTEUR VAN BETONWERKEN
Specialiteit in KUNSTSTEEN EN KUNSTMARMER

BESCHIKBAAR.

Volkomen Genezing is voor iedereen te bereiken met de uitstekende „INDRA“-medicijnen
Dj. Leverziekte en Galsteen, Dj. Nierziekte en Niersteen, Dj. Ingevandziekte, Dj. Suikerziekte, Dj. Menstruatie, Dj. W. Vloeiing, Dj. Blinde Darm, Dj. Bloedzuiverend; tegen RHEUMATIEK en JICHT, dragen reeds duizenden de radio actieve „INDRA“-ARM-BANDEN. Prijzen der hoesen f1.75 en f2.25; der armbanden in 3 grootten: f3.—, f4.— en f5.—
N.V. INDRA - Coolsingel 11a - ROTTERDAM
Bij alle voornamere Drogisten verkrijgbaar

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

VAN DEN BICHELAER & CO
TABAK-, SNUIF- en SIGARENFABRIKANTEN
EINDHOVEN

BESCHIKBAAR.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJMENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen visk - Vraagt uwen Boekhandelaar

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen en teekenen, van alle boven- en onderkleeding, Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U ontvangt per omgaand een boek voor zelf-onderricht met meer dan 100 modellen en maken daarbij een gratis apparaat om u te laten zien hoe gemakkelijk onze methode is. Verschillende naai- en huishoudscholen werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares en Directrice.

TOLSTEEGSINGEL 0.2. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

**PRINCESSE-SCHOUWBURG
DEN HAAG**

**Champignol
tegen wil en dank**

Blijspel in 3 Bedrijven

Zomerprijzen van f 2.50 tot f1.-
alles inbegrepen

BUREAU 10-4 uur. :: TELEFOON H. 2745.

**:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN**

f517170. Vezels (sisal e.a.) voor een kleine 4 mill. gld. Tabak ruim 14 mill. K.G. t. w. v. ruim 80 mill. gld., voor de overgrote meerderheid rechtstreeks naar Patria. Thee 4½ mill. K.G. t. w. v. bijna 3 mill. gld. voor zowat 2/3 naar Engeland en 1/3 naar Nederland.

Invoer gouvernement Celebes: Automobielen 29 st., waarvan 11 vrachtauto's, t. w. v. bijna 2 ton, hiervan 7 st. uit Duitsland, en 13 uit N.-Amerika. Het mag wel aangestipt worden dat deze twee landen ook bij andere artikelen, zowel voor in- als voor uitvoer een niet onaanzienlijke plaats innamen. Bier meer dan 6 ton. Cement 178000 K.G. t. w. v. f245000. Garen t. w. v. 3,318000 gld., waarvan ongeveer 1/3 uit Ned. Kleederen t. w. v. bijna 354000 gld. voor 2/3 uit Japan. Machines f1425906 plus f36400 van naaimachines Manufacturen vèr over de 10 mill. gld., waarvan zowat 1/4 als uit Nederland afkomstig is opgegeven. Sigaren en sigaretten t. w. v. bijna een mill. gld., waarbij komt ruim ½ mill. van tabak. Een postje van meer dan f650000 van zakken.

Uitvoer van Celebes: Copra 19½ mill. gld. Damar f616.000. Hertenhorrens f124000. Hout ruim f367000. Huiden f174000. Koffie bijna 2 mill. gld. Muskaatnoten een kleine 2 ton. Plantenolie 3½ mill. gld. Rotting f1814000. Schelpen een kleine 5 ton. Schildpad ruim 1 ton. Vogelhuizen bijna 1½ mill. gld.

Uit de tabellen spreekt een druk handelsverkeer met Portugeesch Timor. Onder de vreemde havens bij 't verkeer betrokken neemt hier Honkong een voorname plaats in.

Door de gedane keuze van 2 gewesten uit den uitersten westhoek en 1 uit den oosthoek van den archipel mag, evenmin als uit de gedane keuze der artikelen, de gevolgtrekking worden gemaakt, dat hierdoor nu juist het meest wetenswaardige is weergegeven.

Wie uit de cijfers eenig reëel nut meent te kunnen trekken, weet nu wat hij er zoo tennaastebij in kan vinden, elke bibliotheek met koloniale literatuur zal de Statistiek-tabellen wel ter raadpleging beschikbaar hebben.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

**VIERDE KOLONIALE VACANTIECURSUS
VOOR GEOGRAFEN.**

Van 27—29 December e.k. zal te Amsterdam vanwege het Comité voor Indische Lezingen en Leergangen wederom een Koloniale Vacantiecursus voor Geografen worden gehouden.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

Mej. J. W. Gerhards, Kerklaan 17, Apeldoorn, als onderwijzeres.
Mr. J. E. K. Bondam, van Slingelandtstraat 175, Den Haag, als rechterlijk ambtenaar.
W. M. Duijker te Tiel, als predikant bij de Protestantische Gemeente.
Mr. J. Roorda, Hooigracht 36, Leiden, als rechterlijk ambtenaar.
P. N. Bestelink, Vuurtorenstraat C 7, IJmuiden, als instrumentmaker.

**UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN
STAATSDIENST.**

Voor de na te noemen betrekkingen bij 'sLands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.
Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.
Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeling, onderafdeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

BESCHIKBAAR.

Mutaties van 6 tot 13 Juni 1923.

Nieuwe Leden.

Mr. A. C. Visser van IJzendoorn, Lid van de Tweede Kamer, Den Haag, Johan van Oidenbarneveldtlaan 7, f5.
G. Sieburgh, Oud-Resident, Den Haag, Schuytstraat f5.—
E. K. A. Pelger, Den Haag, Prinssestraat 33-35, f5.

A/schrijven.

H. Harmens, Arnhem, Velperweg 10.

Adresveranderingen.

H. J. L. Beck, Houtvester, van: Malang, naar: Arnhem, Prins Hendrikstraat 17, f5.

C. A. Kastelijn, Controleur B.B., Den Haag, van: p.a. Nieuw-Graveland, naar: Prins Hendrikstraat 133.

W. A. Zelle, Den Haag, van: Snelliusstraat 7, naar: Galenstraat 52.

Mr. J. Rutgers, van: Bussum, Nieuw 's-Graveland, naar: Weg 1b, naar: Den Haag, Laan van Meerdervoort 21a, f5.

H. N. A. Swart, Luitenant-generaal, h. d., Den Haag, van: Boetselaerlaan 67, naar: Stadhoudersplein 59.

A. G. H. van Sluijs, Oud-Gouverneur van Atjeh, van: Leiden, Rijnsburgerweg 27, naar: Den Haag, Van Dijkveldstraat 5, f5.

S. J. Esser, van: Leiden, Hoogwoerd 129a, naar: Koperpen, Spoorakade 29.

B. J. Haga, Controleur B.B., Zeist, van: Franssen v. d. Pultlaan 20, naar: Lawntennislaan 5.

K. W. K. Leekma, 1ste Luit. Inf., Haarlem, van: Pottersessekade 50, naar: Lindenhoutstraat 51.

H. de Vries Franken, Amsterdam, van: Valeriusstraat 170, naar: Oranje Nassaulaan 5.

C. G. E. de Jong, Controleur B.B., van: Klatten, naar: Utrecht, van Speijkstraat 5, f5.

Mr. H. Toxopaeus, Voorzitter Landraad, van: Palmenlaan 1, naar: Midwolde (O.), Afd. Groningen, f5.

E. K. H. Plum Mentz, oud Generaal-Majoor, van: Willemsdijk 37, p. a. Mevrouw G. Soeters, f5.

W. R. Zieck, Ass.-Resident, van Oeloe Soengei (Z.-O.), naar: Den Haag, Dunklerstraat 57, f5.

J. A. Th. Berg, Cand. Gezaghebber B.B., Weltevreden, van: Tjikini 7, naar: Gang Baroe 11A, Kramat.

P. J. L. Cleintuar, Arts, van: Weltevreden, Goemaedelaan 31, naar: Landbouw-Kolonie „Pro Juventute”, Klakah (Oost-Java).

F. J. Herman, Employé, naar: S.F. Balong-Bendo, Batoe Krian.

Dr. C. Huijter, Off. v. Gez. 1ste kl., van: Magelang, naar: Solo.

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West”, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

GRAAF DEEL-SIGAREN

SERIEMERK

FABRIKANTEN

V. D. MEEREN & SANDERS
VELDHOVEN

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
Centrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Dag- en avondklassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461
Filiaal: ARNHEM
Eusebiusb. Singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 'S-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

WONING VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, maaltijd f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

WONING VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 'S-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma **STINUS NIJHOFF**, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankkeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankkeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankkeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankkeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boscwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
  - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankkeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankkeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.
  - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankkeerkosten.

Serie I. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De thee-cultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
1. Over Ball en zijne bewoners.
  2. Bevolking in Nederlandsch-Indië.
  3. Kindereminimaliteit in Nederlandsch-Indië.
  4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is van 1 Mei 1923 af gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst.

De havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.

Gitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de agenten te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
Garantie voor gave overkomst

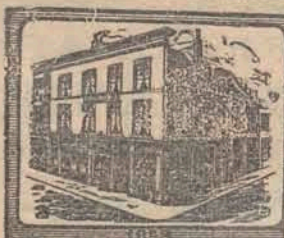
Firma JOS. BROUWERS
Wijnhandel
Kantoor: Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. H. 2913
SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
Grand Vin Etampé
à f 2.25 per flesch.
MEDOC, Superieur
à f 1.25 per flesch.
Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.
MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ
DEN HAAG ROTTERDAM
NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa
Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM

Huishoudelijke
en Keuken-Artikelen
Kolen- en Gasfornuizen

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773

Baden en Geysers
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels

L. C. JACOBI
's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO'S

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gi
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

De Paardenwereld
Geillustreerd Weekblad

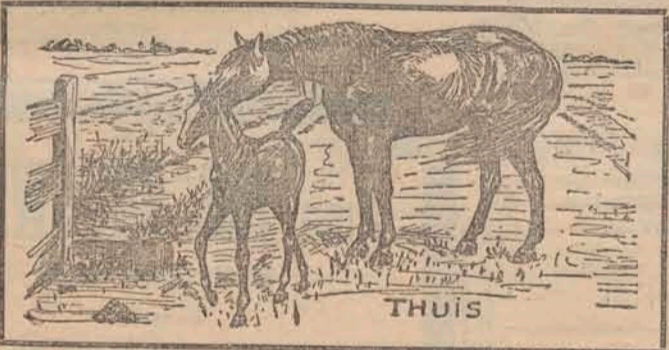
IS VERSCHENEN No. 24 van:

GEWIJD AAN
**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

AFZONDERLIJKE NUMMERS van dit blad zijn à f 0.20
verkrijgbaar aan de Spoorweg-Kiosken te Alkmaar, Amersfoort, Amster-
dam (1e en 2e perron), Apeldoorn, Bussum, Den Haag (H. S.), Gorin-
chem, Haarlem, Hilversum, Leiden, Rotterdam (Maas en Hofplein), Tiel.
Daarenboven te 's-Gravenhage in **HILLEN'S Sigaren-
Magazijn**, Prinsstraat 134 en Goudenregenstraat hoek Laan
v. Meerdervoort, en bij de Uitgevers: Nobelstraat 20.

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

**HET ADRES voor
BAD- en SPORT
Kleeding**

voor Dames, Heeren en Kinderen

Fa BECHT Passage 58 - Tel. 2860 **DEN HAAG**

Glas- Porcelain- Aardewerk **INDIË** Email merk „Ketel”
:: Berkefeld Filters :: **INDIË** :: Gero - Alpacca - Zilver

Zendingen naar Indië worden gratis en onder volle garantie voor gave overkomst verzonden.

Magazijn „NEDERLAND”
KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

**Uitrustingen
voor de Tropen**

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hooftpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg